

2010-2012
KAMUNUN ETKİNLİĞİNİN VE
ÖZEL SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN
ARTIRILMASI PROGRAMI

2010 2011 2012

- 2010-2012 Kamunun Etkinliğinin ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı
- 2010-2012 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü
- 2012 Mali Yılı T.C. Kaynaklarından K.K.T.C'ye Sağlanan Finansmanın Kullanımına İlişkin Protokoller

**KAMUNUN ETKİNLİĞİNİN
VE
ÖZEL SEKTÖRÜN
REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI
PROGRAMI**

İÇİNDEKİLER

<u>1. PROGRAMIN AMACI</u>	5
<u>2. MAKROEKONOMİK ÇERÇEVE</u>	6
<u>2.1 Büyüme ve İstihdam</u>	6
<u>2.1.1 Büyüme</u>	6
<u>2.1.2 İstihdam</u>	7
<u>2.2 Enflasyon</u>	9
<u>2.3 Ödemeler Dengesi</u>	10
<u>3. KAMU MALİYESİ</u>	13
<u>4. MALİ SEKTÖR</u>	20
<u>5. REEL SEKTÖR</u>	22
<u>5.1 Tarım</u>	22
<u>5.2 Enerji</u>	23
<u>5.3 Su ve Atıksu</u>	23
<u>5.4 Ulaştırma</u>	24
<u>5.5 Kamu İktisadi Teşebbüsleri</u>	24
<u>5.6 Dış Ticaret</u>	25
<u>5.7 Turizm</u>	26
<u>5.8 Yüksek Öğretim</u>	28
<u>5.9 E-devlet</u>	28
<u>5.10 İstatistik</u>	29
<u>KAMUNUN ETKİNLİĞİNİN VE ÖZEL SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI PROGRAMI - EK MATRİS</u>	32

KAMUNUN ETKİNLİĞİNİN VE ÖZEL SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI PROGRAMI

1. PROGRAMIN AMACI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti (TC) arasında 1986 yılından bu yana çeşitli tarihlerde Ekonomik ve Mali İşbirliği protokolleri imzalanmıştır. Protokoller kapsamında KKTC’de uygulanan ekonomik programların amacı, ülkenin içerisinde bulunduğu siyasi ve ekonomik izolasyonlara rağmen sürdürülebilir bir kalkınmanın tesis edilmesidir.

KKTC tarafından uygulanan protokoller içerisinde en kapsamlısı, 20.07.2006 tarihinde imzalanan ve 2007 – 2009 döneminde uygulanan “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Yapılandırma ve Destek Programı”na esas teşkil eden protokoldür. Söz konusu protokol ile ilk defa, kredi desteklerine ilave olarak hibe niteliği taşıyan savunma ve yatırım yardımları dahil TC tarafından 3 yıllık dönemde sağlanacak toplam yardım miktarı tespit edilmiş ve mahalli gelirler ile mahalli giderler arasındaki fark olarak tanımlanan KKTC’nin cari bütçe açığına rakamsal bir sınırlama getirilmiştir. Diğer taraftan, 26.06.2008 tarihinde imzalanan Ek Protokol ile 2009 – 2013 yıllarını kapsayan 5 yıllık dönemde Bafra ve İskele bölgelerindeki turizm yatırımlarında kullanılmak üzere Türkiye Kalkınma Bankası tarafından 300.000.000 TL’ye kadar finansman desteği sağlanması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, 20.07.2009 tarihinde imzalanan 2. Ek Protokol ile TC tarafından KKTC’ne, 20.07.2006 tarihli Protokolde öngörülen tutara ilave olarak 350.000.000 TL’ye kadar ilave yardım sağlanması kararlaştırılmıştır. Program; Kamu Kesiminin Yeniden Yapılandırılması, Reel Sektörün Desteklenmesi ve Mali Sektörün Yeniden Yapılandırılması başlıklarından oluşmuştur.

“Mali Sektörün Yeniden Yapılandırılması” başlığı altında, 2007 – 2009 döneminde bazı ilerlemeler sağlanmış olmasına rağmen, mevcut riskler önemini korumaktadır.

“Kamu Kesiminin Yeniden Yapılandırılması” başlığı altında kamu maliyesi açısından önemli bir yer tutan eşel-mobil sisteminin 6 aylık döneme çıkartılması, yeni barem düzenlemesi yapılması ve ek mesai ödemelerine ilişkin 2009 yılında yapılan düzenleme programın başarılı olduğu alanlar olarak göze çarparken, program dönemi boyunca cari bütçe açıklarının program öngörülerinin çok üzerinde gerçekleşmesi, kamuya yeni personel alımlarında program hedeflerinin üzerinde artış yapılması, e-devlet ve otomasyon uygulamalarının istenilen seviyeye gelememesi ile kamunun ekonomideki payının program dönemi boyunca değişmemesi, yeni dönemde üzerinde dikkatle durulması gereken alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

“Reel Sektörün Desteklenmesi” başlığı birkaç husus dışında başarıyla uygulanmış olmasına rağmen, kamu kesiminin yeniden yapılandırılması alanındaki başarısızlık nedeniyle, bu alana tahsis edilen kaynaklar yıl içerisinde bütçe açıklarının karşılanması için kullanılmış, bu sebeple bu alanda istenen sonuca ulaşamamıştır. Ayrıca, KİT’lerin yeniden yapılandırılmaması girdi maliyetlerinin ucuzlatılmasını engellemiş, arzu edilen rekabet ortamı yaratılamamıştır.

2010 - 2012 döneminde uygulanacak programın temel hedefi, kamunun ekonomi içerisindeki payının azaltılarak, sürdürülebilir bir büyümeyi teminen özel sektöre dayalı, rekabet gücü yüksek bir ekonomik ortamın yaratılmasıdır.

2. MAKROEKONOMİK ÇERÇEVE

2.1 Büyüme ve İstihdam

2.1.1 Büyüme

a) Gelişmeler

KKTC ekonomisi 2002-2006 yüksek büyüme döneminin ardından 2007 yılında yavaşlamıştır. 2008 ve 2009 yıllarında ise KKTC’de küçülme tahmin edilmektedir. 2002-2006 döneminde özellikle inşaat sektörü ve serbest meslek ve hizmetler sektörleri büyümeyi tetiklemiştir.

Tablo 1 - Büyüme Oranları

	Büyüme oranı				Pay (%)	
	2006	2007	2008 (1)	2009(1)	2006	2009(1)
GSMH	13.2	1.5	-2.7	-2.9	100	100
<i>Sektörel Dağılım</i>						
Tarım	-3.2	0.4	-15.8	22.2	7.6	8.2
Sanayi	20.1	-0.9	-9.1	-10.5	10.9	9.1
Hizmetler	14.2	1.9	-0.7	-3.9	81.6	82.7
(1)Tahmin						

Kaynak: DPÖ, DPT

2002-2006 yüksek büyüme sürecinde, KKTC ekonomisinde büyümenin lokomotifi olan sektör inşaat olmuştur. 2007 yılındaki yavaşlamaya rağmen inşaat sektörü 2002-2007 dönemindeki büyümenin yüzde 23’ünü açıklamaktadır. Hizmetler içinde büyümeye en yüksek katkıyı yapan sektörler ise ticaret ile serbest meslek ve hizmetler olmuştur. Serbest meslek ve hizmetler sektörünün büyümeye yaptığı yüksek oranlı katkının temel nedeni yüksek öğretim sektöründeki büyüme olmuştur. Artan üniversite ve öğrenci sayısı ile yüksek öğretim sektörü KKTC ekonomisinin en önemli bileşenlerinden birisi konumundadır.

Hızlı büyüme neticesinde fert başına düşen milli gelir rakamlarında da önemli ölçüde artış kaydedilmiştir. Nitekim fert başına milli gelir 2002 yılında 4.409 ABD doları iken 2007 yılında 14.765 ABD dolarına yükselmiştir.

Ulusal hesaplarda özellikle özel sektör ile ilgili büyüklüklerde sistematik bir ölçüm sorunu bulunmaktadır. Ulusal hesaplar büyük oranda idari kayıtlara ve resmi bilançolara dayanmaktadır. Veri güvenliği ve gizliliği konusundaki yasal eksiklikler ve milli gelir ölçümünde kapsamlı bir anket sisteminin hayata geçirilememiş olması özel sektör katma değerinin, özellikle kayıt dışı aktivitelerin ölçülememesini beraberinde getirmektedir. Bu çerçevede kişi başı milli gelirin resmi rakamlara oranla gerçekte daha yüksek bir seviyede olduğu değerlendirilmektedir.

b) Tahminler

2008 ve 2009 yıllarında sırasıyla yüzde 2,7 ve 2,9 oranlarında küçülme tahmin edilmektedir. 2008 yılındaki küçülme ekonominin iç dinamiklerinden ve kuraklıktan kaynaklanırken 2009 yılındaki küçülmede küresel ekonomik gelişmelerin rol oynayacağı öngörülmektedir. 2010-2012 döneminde büyümenin sırasıyla yüzde 4, yüzde 5 ve yüzde 5,5 olacağı tahmin edilmektedir.

2.1.2 İstihdam

a) Gelişmeler

2004-2008 döneminde istihdama ilişkin temel göstergelerdeki gelişmeler Tablo 2’de gösterilmektedir. 2004 yılında 178.117 kişi olan çalışma çağındaki nüfus, dönem boyunca istikrarlı bir artış eğilimi göstererek 2008 yılında 201.796 kişiye ulaşmıştır. 2004-2008 döneminde çalışma çağındaki nüfus yılda ortalama % 3,17 düzeyinde artış göstermiştir. Ancak, çalışma çağındaki nüfusta meydana gelen artış, işgücü ve istihdama paralel bir şekilde yansımamıştır. Bu durumun temel nedeninin ülkeye eğitim amacıyla gelen öğrencilerin tamamının çalışma çağındaki nüfus içerisinde yer almasına karşın sadece sınırlı bir kısmının işgücü ve istihdam içerisinde yer alması olduğu düşünülmektedir. Eğitim sektöründeki hızlı büyüme neticesinde ülkeye gelen öğrenci sayısındaki artış çalışma çağındaki nüfusun işgücü ve istihdamdan daha hızlı genişlemesi sonucunu doğurmuştur. Ülkeye eğitim amacıyla gelen öğrenciler kapsam dışı bırakıldığında çalışma çağındaki nüfusun artış oranı yüzde 2,3’e gerilemektedir.

Annan Planı sonrasındaki süreçte, işgücü ve istihdam istikrarsız bir seyir izlemiş, 2005 ve 2007 yıllarında azalma göstermekteyken 2006 ve 2008 yıllarında artış göstermiştir. 2004 yılında 96.592 kişi olan işgücü, yılda ortalama % 1,15 gibi düşük bir oranla artarak 2008 yılında 101.104 kişi düzeyine çıkmıştır. Benzer şekilde, 2004 yılında 86.914 kişi olan istihdam, yılda ortalama % 1,22 gibi düşük bir artış oranıyla 2008 yılında 91.223 kişiye ulaşmıştır.

2004 yılından 2008 yılına gelindiğinde, çalışma çağındaki nüfusta meydana gelen artışa karşın, işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı düşmüştür. 2004 yılında % 10 düzeyinde olan işsizlik oranı, 2005 yılında % 8,2 düzeyine kadar gerilemesine karşın izleyen yıllarda tekrar artış eğilimi göstermiş ve 2008 yılında % 9,8 düzeyine yükselmiştir.

Tablo 2 - İstihdama İlişkin Göstergelerdeki Gelişmeler

	2004	2005	2006	2007	2008
Çalışma Çağındaki Nüfus	178.117	185.455	190.423	197.660	201.796
İşgücü	96.592	93.248	101.366	99.149	101.104
İstihdam	86.914	85.583	91.815	89.787	91.223
İşsiz	9.678	7.665	9.522	9.361	9.881
Rum Kesiminde Çalışanlar	4.655	3.919	4.093	2.643	3.252
İşgücüne Katılma Oranı (%)	54,2	50,3	53,2	50,2	50,1
İstihdam Oranı (%)	48,8	46,1	48,2	45,4	45,2
İşsizlik Oranı (%)	10,0	8,2	9,4	9,4	9,8
Genç Nüfustaki İşsizlik Oranı (%)	22,3	20,3	23,8	22,8	24,7

Kaynak: DPÖ

2004-2008 döneminde ülke ekonomisinde temel fiyatlarla toplam sektörel katma değer ortalama büyüme oranının % 6,59 olduğu dikkate alındığında, bu dönemdeki büyüme hızının istihdam artışına oldukça sınırlı düzeyde yansıdığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasının temel nedenlerinden biri, kamu sektöründe üretkenlik düzeyine kıyasla yüksek olan reel ücret düzeyinin özel sektörün istihdam yaratma kapasitesi üzerinde baskılayıcı etki yaratmasıdır. Ayrıca, yüksek asgari ücret düzeyinin adada rekabet edebilirliği ve istihdam yaratma potansiyelini sınırlandırdığı düşünülmektedir.

2004-2008 döneminde istihdamın sektörel dağılımı Tablo 3’te gösterilmektedir. Bu dönemde, tarım sektörü ve sanayi sektörü istihdamı azalma göstermekteyken, hizmetler ve inşaat sektörü istihdamı artış göstermiştir. Buradan, toplam istihdam artışının sınırlı düzeyde kalması üzerinde etki eden önemli bir unsurun da tarım ve sanayi sektöründe istihdamın düşmesi olduğu ortaya çıkmaktadır. 2004-2008 döneminde, tarım, sanayi, hizmetler ve inşaat sektörlerinin katma değerlerinin ortalama büyüme oranı sırasıyla % -4,2; 4,6; 6 ve 19,9 düzeyindeyken aynı sektörlerde ortalama istihdam artış hızı sırasıyla -18,8; -5,5; 3,1 ve 6,8 olarak gerçekleşmiştir. Sektörel olarak incelendiğinde, sanayi dışındaki sektörlerde büyüme oranının istihdam artışına belli bir ölçüde yansıdığı görülmektedir. Sanayide ise sektörel katma değer artışına karşın sektörel istihdam azalmıştır. Buradan, sanayi sektöründeki büyümenin, istihdam artışından ziyade üretkenlik ve sermaye stoku artışına bağlı olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 3 - İstihdam Edilenlerin Sektörel Dağılımı

	2004	2005	2006	2007	2008
Tarım	7.279	4.681	4.378	3.170	3.171
Sanayi	10.210	9.226	8.763	8.896	8.144
Hizmetler	61.346	63.301	69.084	68.058	69.416
İnşaat	8.078	8.375	9.590	9.664	10.491
Toplam	86.913	85.583	91.815	89.787	91.223

Kaynak: DPÖ

b) Tahminler

2009-2012 döneminde istihdamdaki muhtemel gelişmeler tahmin edilmiş olup Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4 – İstihdama İlişkin Program Dönemi Tahminleri

	2009	2010	2011	2012
Çalışma Çağındaki Nüfus	198.155	204.812	211.783	219.091
İşgücü	100.093	101.594	103.118	104.665
İstihdam	90.287	91.882	93.596	95.685
Tarım	3.330	3.263	3.218	3.173
Sanayi	7.486	7.587	7.564	7.490
Hizmetler	69.128	70.458	71.974	73.848
İnşaat	10.342	10.574	10.840	11.174
İşsiz	9.806	9.713	9.522	8.980
İşgücüne Katılma Oranı (%)	50,5	49,6	48,7	47,8
İstihdam Oranı (%)	45,6	44,9	44,2	43,7
İşsizlik Oranı (%)	9,8	9,6	9,2	8,6
İstihdam Artışı Oranı (%)	-1,0	1,8	1,9	2,2

2009 yılında çalışma çağındaki nüfusun genel ekonomik konjonktürdeki daralmanın etkisiyle ülkede çalışma imkanı bulamayan çalışma izimli kişilerin ülkeden aileleriyle birlikte ayrılması sonucunda yüzde 1,8 oranında azalacağı tahmin edilmektedir. 2010-2012 dönemindeyse öğrenciler hariç çalışma çağındaki nüfusun tarihi seyre paralel olarak yılda % 2,3 oranında artış göstereceği öngörülmüş ve tahmin edilen öğrenci sayısı bulunan rakamlara eklenerek toplam çalışma çağındaki nüfus hesaplanmıştır. Bu çerçevede, 2008 yılında 201.796 kişi olan çalışma çağındaki nüfusun 2012 yılında 219.091 kişi düzeyine yükseleceği tahmin edilmektedir. 2009 yılında, iş bulma umudunu yitirenlerin işgücünün dışına çıkması nedeniyle işgücünün de % 1 oranında azalacağı tahmin edilmektedir. 2010-2012 dönemindeyse işgücünün yılda ortalama % 1,5 oranında genişleyeceği öngörülmüştür.

İstihdam tahmini 12 sektörlü bir ayırım içerecek şekilde yapılmış olup, daha sonra dört sektör altında toplulaştırılmıştır. Buna göre, tarım sektörü istihdamının 2009 yılında tarımsal katma değerde beklenen yüksek oranlı artışın sonucu olarak bir miktar yükseleceği, 2010-2012 dönemindeyse tarımsal istihdamdaki azalma eğiliminin devam edeceği tahmin edilmektedir. Sanayi sektörü istihdamının ise 2009 yılında genel ekonomik konjonktürdeki daralmanın etkisiyle düşeceği, 2010 yılında toparlanmanın etkisiyle bir miktar yükseleceği, izleyen yıllarda ise geçmişte gözlenen seyre paralel olarak yavaş bir şekilde düşeceği tahmin edilmektedir.

Uzun dönem esnekliklerine göre tahmin edilen hizmetler ve inşaat sektörleri istihdamlarının 2009 yılında genel ekonomik konjonktürdeki daralmaya paralel olarak azalacağı, izleyen yıllarda ise artış eğilimine gireceği tahmin edilmektedir. Hizmetler ve inşaat sektörleri istihdamlarının 2010-2012 dönemindeki artış hızlarıysa, sektörel katma değer hızı ve sektörel istihdam büyüme esnekliklerine göre farklılık göstermektedir.

Sektörel bazda yapılan tahminler neticesinde, toplam istihdamın 2009, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla % -1,0; 1,8; 1,9 ve 2,2 oranlarında artış göstermesi beklenmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak, işgücüne katılma oranının dönem boyunca azalarak 2008 yılındaki % 50,1 düzeyindeki seviyesinden 2012 yılında % 47,8 düzeyine gerileyeceği öngörülmektedir. Benzer şekilde, istihdam oranının da 2008 yılında % 45,2 düzeyinden, 2012 yılında % 43,7 düzeyine kadar gerileyeceği tahmin edilmektedir. İşsizlik oranının ise 2009 yılında yaklaşık aynı düzeyini koruması, izleyen yıllarda ise azalma eğilimine girerek 2012 yılında % 8,6 düzeyine gerilemesi beklenmektedir.

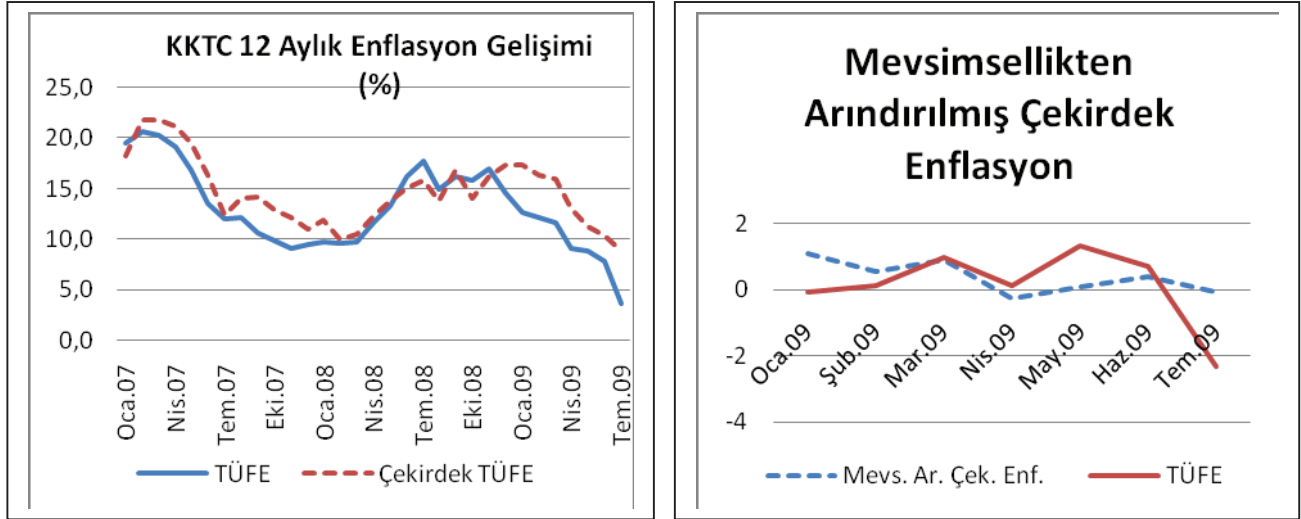
2.2 Enflasyon

a) Gelişmeler

2006 yılında yükseliş trendine giren enflasyon 2008 yılı sonuna kadar bu eğilimini korumuş 2009 yılında ise düşüşe geçmiştir. Nitekim 2008 yılı Kasım ayında yüzde 16,4 düzeyinde gerçekleşen TÜFE 2009 yılı Temmuz ayı itibariyle yüzde 3,9'a gerilemiştir.

Enflasyonun temel dinamikleri incelendiğinde TÜFE'nin oldukça dalgalı bir yapısının olduğu ve 2007-2008 döneminde TC TÜFE'sine göre yüksek seviyelerde artış kaydettiği görülmektedir. TÜFE'nin dalgalı bir seyir izlemesinin temel nedenleri olarak sepetin gıda ağırlıklı yapısı ve yüksek döviz kuru geçişkenliği göze çarpmaktadır. Seviye olarak Türkiye'nin üstünde yer almasında ise 2007 ve 2008 yıllarında küresel piyasalarda emtia fiyatlarındaki artış ve kuraklık nedeniyle gıda fiyatlarındaki görülen artışa ek olarak hizmet fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar etkili olmuştur.

Dalgali bir seyir izleyen TÜFE'deki gelişmeleri geçici etkilerden arındırarak fiyatların izlediği trendi doğru şekilde analiz edebilmek amacıyla KKTC için bir çekirdek enflasyon hesaplanması gereği doğmaktadır. Bu amaç doğrultusunda işlenmemiş tarım ürünleri, mevsimlik ürünler, alkollü içecekler ve tütün ürünleri ile yönetilen/yönlendirilen diğer ürünleri dışlayan bir çekirdek enflasyon endeksi oluşturulmuştur. Söz konusu endeks incelendiğinde; Temmuz ayında 12 aylık TÜFE artışı yüzde 3,9 düzeyinde iken, bu dönemde çekirdek enflasyon artışının yüzde 8,9 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış çekirdek enflasyondaki aylık gelişmeler değerlendirildiğinde de özellikle Temmuz ayındaki sert düşüşün geçici etkilerden kaynaklandığı söylenebilmektedir.

Kaynak: KKTC DPÖ, DPT

b) Tahminler

KKTC Türkiye ile aynı para birimini kullanmakla birlikte enflasyon dinamikleri üzerinde etkili olan faktörler ve sepet yapısının farklı olması enflasyon oranını önemli ölçüde farklılaştırmaktadır. Fiyatların özellikle döviz kurundaki değişimlere olan duyarlılığı göze çarpmaktadır. Bu açıdan TÜFE tahmin edilirken döviz kuru öngörülürleri ve Türkiye enflasyon tahminleri kullanılmıştır. Söz konusu yöntem izlenerek yapılan tahminlere göre TÜFE'nin 2009 yılı sonu yüzde 5,2, 2010 yılında 4,8, 2011 yılında 4,3 ve 2012 yılında yüzde 3,8 olacağı öngörülmektedir. Aynı dönemde cari dönem büyümesini hesaplamak üzere deflatör yerine kullanılan ortalama enflasyon rakamlarının ise sırasıyla yüzde 6,8, yüzde 5,6, yüzde 4,4 ve yüzde 4 olacağı tahmin edilmektedir.

2.3 Ödemeler Dengesi

a) Gelişmeler

Dış Ticaret

2002 yılında 45,4 milyon dolar olan ihracat, gıda fiyatlarındaki yükselmeye ve temel ticaret ortakları olan Türkiye, İngiltere ve GKRY'deki milli gelir ve bu ülkelerin mal ithalat taleplerindeki artışa rağmen, 2008 yılında ancak 83,7 milyona ulaşmıştır. 2002-2008 döneminde reel ihracatta yıllık ortalama % 4,4 oranında azalma gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

2007 yılında 83,7 milyon dolar olan ihracat, ihracat fiyatlarındaki artışa rağmen 2008 yılında seviyesini korumuştur. Üretimi sınırlı sanayi ürünlerinin yanında temel ihracat sektörleri olan tarım ve hayvancılık ürünleri, 2008 yılında yaşanan kuraklık nedeniyle iç talebe yöneldiğinden, reel olarak azalmıştır. 2009 yılında, yaşanan küresel finansal kriz nedeniyle azalan dış ticaret fiyatlarına ve ticaret ortaklarının milli gelirlerindeki azalmaya rağmen, tarımsal üretimdeki artış ve 2004 yılında GKRY ile başlayan kara ticaretinin giderek artmasıyla, 2009 yılında ihracatın miktar olarak artması, ancak nominal olarak % 7,5 oranında azalarak 77,4 milyon dolar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2002 yılında 309,6 milyon dolar olan ithalat, hem dış ticaret fiyatlarının hem de iç talebin artmasıyla 2007 yılında 1,5 milyar dolara ulaşmıştır. 2008 yılında istikrarda gözlenen bozulma, dış ticaret fiyatlarında önemli artışa rağmen, ithalat artışını % 9,2 ile sınırlandırmış, ithalat 1,7 milyar dolara ulaşmıştır. 2002-2007 döneminin tersine 2009 yılının tamamında fiyatlar ve milli gelirdeki azalma nedeniyle ithalatın % 36,3 oranında azalarak 1,1 milyar dolara gerilemesi beklenmektedir.

2002 yılında ithalatın milli gelire oranı % 30 düzeyindeyken, söz konusu oran, Ada'daki siyasi gelişmelerden etkilenerek, 2005 yılında % 54'e yükselmiş, ancak 2008 yılında % 42'ye gerilemiştir. Siyasi süreçten benzer şekilde etkilenen turizm ve inşaat yatırımları, ithalat artışına katkıda bulunan temel sektörlerdir.

Tablo 5 - Ödemeler Dengesi Gelişmeleri

(Milyon Dolar)

Sektörler	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*	2009*
Cari İşlemler	14	19	-14	-276	-204	-250	-219	125
Dış Ticaret Dengesi	-264	-427	-791	-1.187	-1.308	-1.456	-1.597	-1.044
İhracat	45	51	62	68	68	84	84	77
İthalat	310	478	853	1.256	1.376	1.539	1.681	1.122
Görünmeyen İşlemler	278	446	777	911	1.105	1.205	1.378	1.169
Turizm (Net)	114	179	288	329	303	381	434	450

Kaynak:DPÖ, DPT

* Tahmin

Görünmeyen İşlemler

2002 yılında 278 milyon dolar olan görünmeyen işlemler dengesi, turizm ve eğitim sektörlerine yapılan yatırımlar neticesinde 2007 yılında 1,2 milyar dolara ulaşmıştır. 2008 yılında, mal ve hizmet ithalatı talebi olan ticaret ortaklarının milli gelirlerindeki artışla, hizmet gelirleri ve dış alem işgücü ödemelerinde yükselme gerçekleştiği ve görünmeyen işlemler dengesinin 1,4 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir. 2009 yılında Türkiye'deki milli gelirin azalması ve devlet ve vakıf üniversitelerinin kontenjanlarını artırması neticesinde KKTC'de faaliyet gösteren üniversitelerin ilk yerleştirme sonuçlarında önemli oranda düşüşler kaydedilmiştir. Diğer taraftan turizmde sağlanan teşvikler bu alandaki potansiyelin açığa çıkmasını sağlamış, küresel kriz nedeniyle azalan talebe rağmen 2009 yılının ilk yarısında turistik tesislerde doluluk oranı önceki yıla göre daha yüksek gerçekleşmiştir. Net turizm gelirlerinin 2009 yılında 450 milyon dolar olarak gerçekleşmesi, netice itibarıyla görünmeyen işlemler dengesinin 2009 yılında % 15 oranında azalarak 1,2 milyar dolara gerilemesi beklenmektedir.

2002 yılında 13,7 milyon dolar cari işlemler fazlası kaydedilirken, dış ticaret açığındaki artışın görünmeyen işlemler dengesindeki gelirlerle karşılanamaması neticesinde 2007 yılında 250 milyon dolar cari işlemler açığı gerçekleşmiştir. 2008 yılında milli gelirden ve reel ithalatta azalma beklenmesine rağmen cari işlemler açığındaki azalmanın sınırlı olması beklenmektedir. 2009 yılında ise milli gelirin yanında, dış ticaret fiyatlarının da azalmasıyla dış ticaret açığında % 34,6 oranında düşüş beklenmektedir. Böylece cari işlemler dengesinin 2009 yılında 125 milyon dolar fazla vermesi beklenmektedir.

b) Tahminler

Dış Ticaret

2010-2012 döneminde en önemli dış pazar olan Türkiye’de milli gelirin artışına paralel olarak, ihracatın artması beklenmektedir. Ayrıca kara ticaretinin yapılmaya başlandığı GKRY’nin ihracat içindeki payını artırması beklenmektedir. Program döneminde ihracatın ortalama % 7,2 oranında artarak 95,5 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. 2008-2009 döneminde gerilemesi beklenen milli gelirin, program döneminde yükselmesi ve buna paralel olarak ithalatın yıllık ortalama % 12,6 oranında artarak 1,6 milyar dolara ulaşması tahmin edilmektedir.

Görünmeyen İşlemler

Ticaret ortaklarından Türkiye, İngiltere, GKRY ve Ortadoğu ülkelerinin mal ve hizmet talebinin 2010-2012 yıllarında artması tahminine binaen, görünmeyen işlemler dengesinin yıllık ortalama % 5,6 oranında artarak 1,4 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Türkiye’deki üniversite arz açığının devam etmesi ve KKTC’de eğitim yatırımlarının devam etmesi görünmeyen işlemler gelirleri tahminini yükselten diğer bir unsurdur.

Tablo 6 - Ödemeler Dengesi Tahminleri

Sektörler	(Milyon Dolar)			
	2009	2010	2011	2012
Cari İşlemler	125	19	-80	-130
Dış Ticaret Dengesi	-1.044	-1.232	-1.367	-1.507
İhracat	77	82	89	95
İthalat	1.122	1.314	1.456	1.603
Görünmeyen İşlemler	1.169	1.251	1.287	1.377
Turizm (Net)	450	468	491	519

Milli gelirdeki artışla beraber, Program dönemi sonunda cari işlemler dengesindeki açığın tekrar GSMH’nin yüzde 3’ünü geçmesi beklenmektedir.

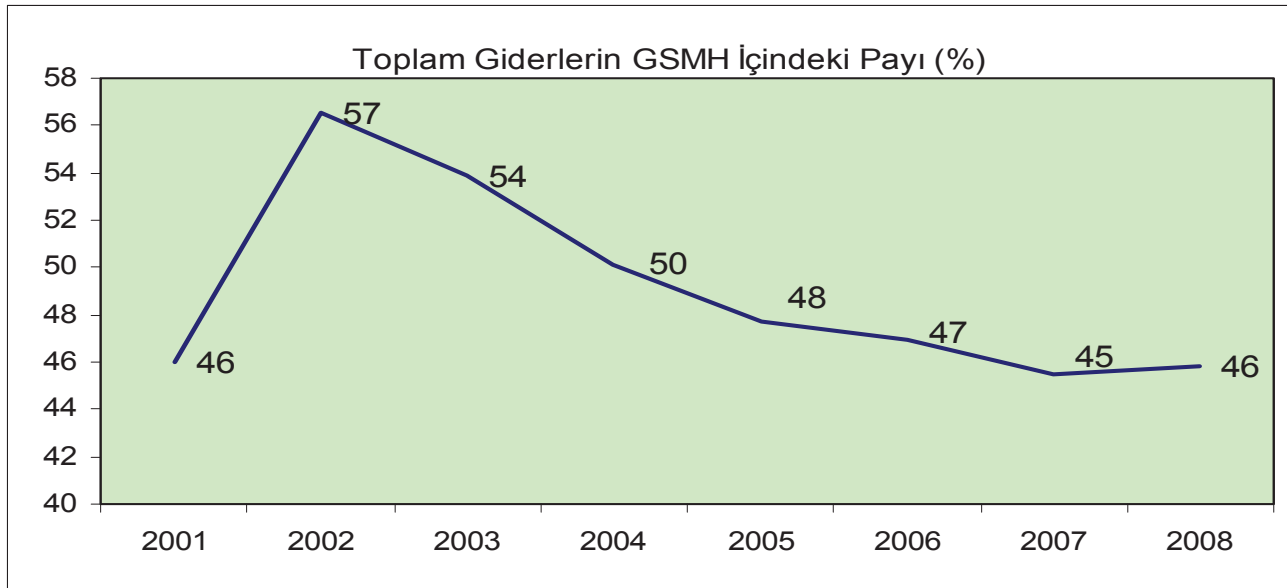
3. KAMU MALİYESİ

2000’li yılların başında yaşanan kriz ile bozulan ekonomik yapının uygulanan programlar neticesinde hızlı bir toparlanma sürecine girdiği gözlemlenmektedir. Özellikle 2003-2007 yıllarında arasında yakalanan %13’lük ortalama büyüme oranı sayesinde milli gelirden ciddi artışlar olmuştur.

Ancak, büyümede yaşanan olumlu gelişmelere rağmen, kamu maliyesinde beklenen yapısal dönüşüm tam anlamıyla sağlanamamıştır. Kamu mali yönetiminde beklenen adımların atılmamasından dolayı özellikle 2008 yılında başlayan ve halen etkilerini sürdürmekte olan küresel ekonomik krizin etkileri KKTC ekonomisinde daha derinden hissedilmektedir.

KKTC kamu kesiminin ekonomi içindeki payının yüksek olması kamu maliyesi alanındaki en temel sorundur. Yüksek büyüme oranlarının yakalandığı dönemlerde kamu kesiminin ekonomi içindeki payının azaltılması fırsatı kullanılamamıştır. Her ne kadar merkezi yönetimin toplam giderlerinin GSMH içindeki payı 2002’den itibaren bir düşüş trendi içerisinde olsa da halen %46’lar düzeyindedir. Bu orana yerel yönetimler ve diğer kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşların harcamaları eklendiğinde çok daha yüksek seviyelere çıkmaktadır.

Grafik 3 – Toplam Giderleri GSMH İçindeki Payı (%)

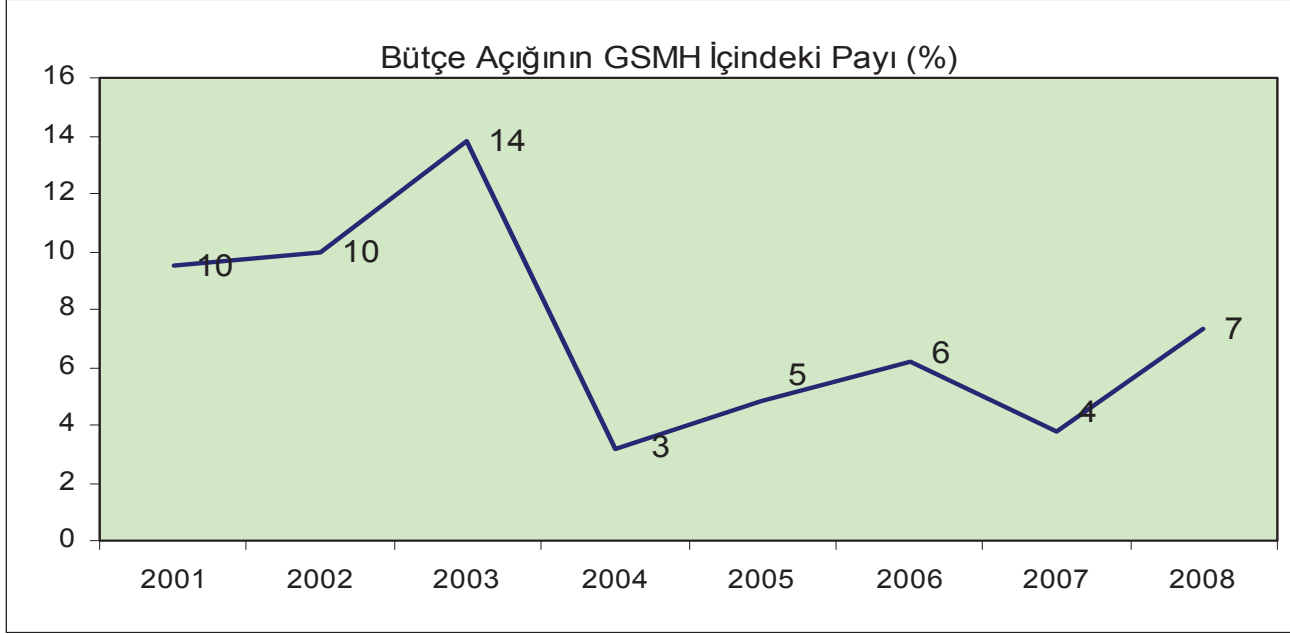

2002 yılından itibaren, kamu kesiminin toplam ekonomi içindeki payının azaldığı görülmekle birlikte bu azalma kamu kesiminin küçülmesinden değil milli gelirden yaşanan yüksek büyüme oranlarından kaynaklanmaktadır. Yüksek büyüme oranlarının yakalandığı 2003-2006 yıllarında ekonomi içinde kamu kesiminin payı azalmıştır. Ancak, 2008 ve 2009 yıllarında milli gelirden yaşanan küçülmeye rağmen kamu harcamalarının aynı düzeyde azaltılamaması neticesinde kamunun milli gelir içindeki payı artış eğilimi içine girmiştir.

Kamu kesiminin toplam ekonomi içinde büyük bir paya sahip olması özel sektörün rekabet gücünün artırılmasında büyük bir engel oluşturmaktadır. Özel sektörün rekabet gücünün artırılması ve sürdürülebilir bir büyüme için kamu kesiminin toplam ekonomi içindeki payının azaltılması büyük önem arz etmektedir. Kamu, özel sektörü dışlayacak şekilde bir maliye politikası izlememeli, özel sektör için hayati önem taşıyan finansman ve personel kaynakları kamu tarafından kullanılmamalıdır.

Kamu giderlerini disiplin altına alabilecek yapısal reformlar tam anlamıyla gerçekleştirilmediğinden dolayı kamu giderleri, kamu gelirlerinden daha fazla artmaktadır. Kamu gelirlerinin GSMH'nın %50'sine yaklaşan kamu harcamalarını karşılamasının mümkün olmadığı bu ortamda yüksek bütçe açıkları ortaya çıkmaktadır. TC tarafından hibe olarak karşılanmakta olan yerel nitelikli harcamalar dikkate alındığında, açık daha da büyümektedir.

Grafik 4 – Bütçe Açığının GSMH İçindeki Payı (%)

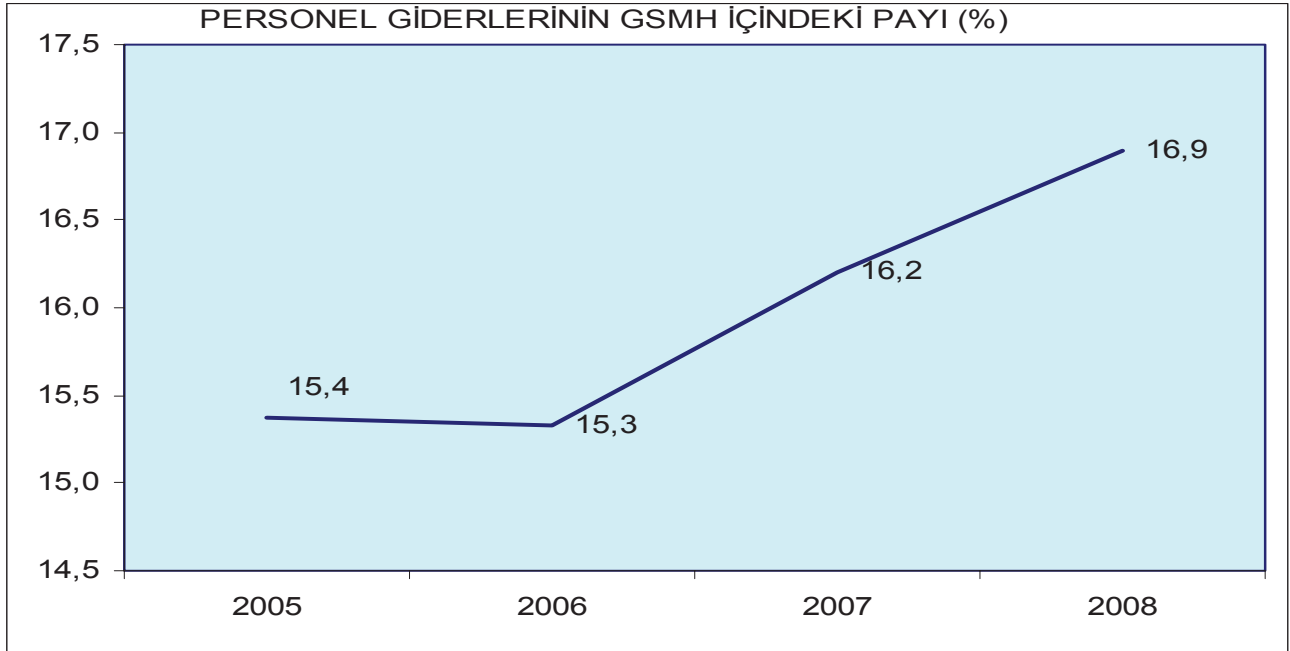
Ekonominin hızla büyüdüğü 2003-2007 yılları arasında bütçe giderlerinin yeterince azaltılmamış olması nedeniyle gelirlerde bir artış yaşansa dahi yüksek bütçe açıkları verilmeye devam edilmiştir. Bu durum, 2008 yılından itibaren baş gösteren ekonomik kriz ile birlikte hızla daha yüksek bütçe açıklarına yol açmıştır.

KKTC bütçesi esnek olmayan bir yapı arz etmektedir. Toplam bütçenin ortalama %46'sı personel giderlerine (Sosyal Güvenlik Primi dahil), ortalama %43'ü ise cari transferlere ayrılmaktadır. Cari transferlere ayrılan kaynağın büyük bir kısmı ise emekli maaşları, emekli ikramiyeleri, kıdem tazminatı, maaş ve maaş benzeri ödemelerden oluşmaktadır. Bu yönüyle 2009 yılı bütçe harcamalarının %84'ü maaş ve benzeri ödemelerden oluşmakta ve maliye politikasının uygulama alanını sınırlamaktadır. Maaş ve maaş benzeri ödemelerin mahalli gelirlere oranı ise %138'e ulaşmış durumdadır. Diğer bir deyişle, mahalli gelirler maaş ve benzeri ödemelerin sadece yüzde 73'ünü karşılamaktadır.

Tablo 7 - Mahalli Giderlerin Bütçe İçindeki Payları (%)

	2005	2006	2007	2008
PERSONEL	42	45	44	44
SOSYAL GÜVENLİK	1	2	2	2
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	6	6	6	6
FAİZ GİDERLERİ	2	2	4	1
CARİ TRANSFER	45	42	41	43
MAHALLİ YATIRIM	1	3	2	2
DİĞER	3	0	1	1
MAHALLİ GİDERLER	100	100	100	100

Kamu personel giderlerinin GSMH içindeki payının da artış eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Personel giderleri milli gelirden daha hızlı olarak büyümekte ve kamu kesiminin genişlemesine yol açmaktadır. Personel giderlerinin azaltılması mali disiplin yanında kamu kesiminin ekonomi içindeki ağırlılığının da azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

Grafik 5 – Personel Giderlerinin GSMH İçindeki Payı (%)

2007-2009 yılı programında bütçe disiplini sağlamaya yönelik birçok tedbire yer verilmiş olup, özellikle bütçe açığının düşürülmesine yönelik oldukça net hedefler ortaya konmuştur. Yaşanan ekonomik gelişmeler neticesinde program döneminde bütçe disiplini tam anlamıyla sağlanamamıştır. Bütçe açıklarının planlanan düzeylerin üstünde gerçekleşmesinden dolayı TC kaynaklarından bütçe açığının finansmanı için ayrılan kaynak miktarı artmış ve bu artışın bir kısmı yatırımların, reel sektörün ve mali sektörün desteklenmesi amacıyla ayrılan kaynakların bu alana kaydırılması ile sağlanmıştır. Dolayısıyla yüksek bütçe açıkları nedeniyle programın başarısı için büyük önem arz eden alanlara öngörülen kaynak miktarlarında azalmalar yaşanmıştır.

Ekonomik kalkınmanın özel sektör eliyle gerçekleştirilmesi için altyapı yatırımlarına ayrılan kamu kaynaklarının artırılması gerekmektedir. Bunun için, kamu gelirlerinin artırılması ve kamu harcamalarının rasyonelleştirilmesiyle birlikte, bütçe açıklarının azaltılması ve borçlanma ihtiyacının en aza indirilmesi sağlanmalıdır. Böylece, TC'den sağlanan ilave kaynaklar, cari bütçe açığı dışındaki alanlara tahsis edilerek, ekonomik kalkınmayı hızlandırması temin edilecektir. Bu hedef doğrultusunda, program dönemi boyunca kamu kesimi finansman açığının hızla kapatılmasına imkan verecek bir bütçe politikası izlenmesi, kamunun ekonomi içindeki payının azaltılarak verimliliğinin artırılması gerekli görülmektedir.

Kamu maliyesine yönelik yukarıda yapılan tespitler çerçevesinde uzun dönemde sağlam bir mali bünye oluşturulabilmesi için kamu kesimi finansman açığının 2012 yılında GSMH'nın %4,5'üne düşürülmesi sağlanmalıdır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için program döneminde aşağıdaki politikaların uygulanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Program dönemine ilişkin kamu maliyesi hedefleri şu şekildedir:

- Kamunun ekonomi içindeki ağırlığını azaltacak, yapısal reformlar hızla tamamlanmalıdır.
- Bütçe politikasının temel amacı kamu kesimi finansman açığının azaltılmasıdır. Bu amaca yönelik olarak, gelirler artırılmalı ve öncelikli alt yapı yatırımlarından vazgeçilmeden giderler azaltılmalıdır.
- Kamu giderleri içinde büyük bir orana sahip olan personel giderlerinin bütçe içindeki payının azaltılarak bütçe esnekliğinin artırılması yönünde bir personel politikası uygulanmalıdır. Bu kapsamda, kamuda personel istihdamına sınırlamalar getirilerek kamu personelinin maaşlarının altı ayda bir, gerçekleşen enflasyon oranında artırılmasına yönelik uygulama sürdürülmelidir.
- Maliye politikalarının etkin bir şekilde izlenebilmesi ve uygulanabilmesi için gerekli olan kamu mali şeffaflığını artırıcı tedbirler ivedilikle alınmalı, kamu borç stoku da dâhil olmak üzere, kamu maliyesi konusundaki istatistiklerin düzenli olarak kamuoyuna duyurulması sağlanmalıdır.
- Bütçe gelir ve giderlerinin izlenebilmesi ve raporlanabilmesini teminen mevcut yazılım sistemleri geliştirilmelidir.
- Bütçede ödeneği olmadan harcama yapılmaması, avans ve imprestlerin, ancak bütçede ödeneği olması halinde ve ödenekleri nispetinde verilmesi ve yıl içerisinde ilgili ödenekten mahsup edilmesi sağlanmalıdır.
- Kamu maliyesinde AB normlarına ve uluslararası standartlara uygun olarak hayata geçirilen tahakkuk esaslı muhasebe ve çok yıllık bütçe sistemi, yerel yönetimler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına da yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca, stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme sistemine geçiş için gerekli hazırlıklar başlatılarak 2011 yılı bütçesinde en az 2 kurumda pilot uygulamaya geçilmelidir.
- Bütçenin Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kurallar Yasası ile Genel Muhasebe Yasası'nın yerini alacak ve programın diğer hedefleri ile uyumlu çağdaş kamu mali yönetimi araçlarının da yer aldığı kapsamlı bir yasa hayata geçirilmelidir.
- Sayıştay denetimlerinin, mevzuata uyum yanında performansa göre de yapılması yolunda gerekli çalışmalara devam edilmelidir.
- Kamu mali dengelerinin korunması ve özel sektörün nitelikli işgücü için daha cazip hale

getirilmesi amacıyla, emekliler de dahil kamu ücret ve maaşlarında program dönemindeki artışlar, bütçe imkanları çerçevesinde gerçekleşen enflasyon oranını aşmayacak şekilde yapılmalıdır. Kamu personelinin aldığı ek çalışma karşılıkları bütçe ödenekleri düzeyinde kalmalıdır.

- KİT'ler de dahil olmak üzere, kamuda zorunlu haller dışında istihdam yaratılmadan kamu personel ihtiyacı öncelikli olarak fazla personeli bulunan kamu kurumlarından karşılanmalıdır. Tüm kamuda yeni istihdam edilecek personel sayıları yılı bütçe kanunlarında belirlenerek, yeni personel istihdamı öncesinde Maliye Bakanlığı'ndan izin alınması sağlanmalıdır. Bu tedbirlerin uygulanmasına yönelik olarak gerekli yasal düzenlemeler ivedilikle uygulamaya konulmalıdır.
- Merkezi bütçe, KİT'ler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları herhangi bir şekilde Merkez Bankası, kamu ve özel bankalar, İhtiyat Sandığı ve İnkişaf Sandığı'ndan borçlanmamalı, KIB-TEK'in akaryakıt alımları ve daha önce verilmiş devlet kefaletli borçlar dışında yeni devlet kefaleti ile devlet kurumları kefaleti verilmemelidir. Bu hususta, Kamu Borçlanma ve Borç Yönetimi Kanununda kalıcı olarak düzenleme yapılmaya kadar Yılı Bütçe Kanunlarında düzenleme yapılmaya devam edilmelidir.
- Vergi mükellefi kamu kuruluşlarının vergilerini zamanında ve eksiksiz ödemeleri sağlanmalıdır.
- Sosyal güvenlik primi tahsilatlarının hızlandırılmasına yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır.

2009 yılı sonuna ve program dönemine ilişkin bütçe tahminleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 8 - 2009-2012 Dönemi Bütçe Tahminleri

	2009	2010	2011	2012
YEREL GİDERLER TOPLAMI	2.152.285	2.224.756	2.323.883	2418907
MAHALLİ GİDERLER	2.014.896	2.093.609	2.188.706	2279493
Personel ve Sosyal Gv. Giderleri	923.292	948.800	993.400	1034300
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	115.000	119.600	123.188	126884
Faiz Giderleri	21.996	22.876	23.562	24269
Cari Transfer	933.744	951.805	996.512	1040435
Mahalli Yatırım	19.000	19.760	20.353	20963
Sermaye Transferi	1.126	0	0	0
Borç Verme	738	768	791	815
Yedek Ödenek	0	30.000	30.900	31827
FON VE DÖNER SERMAYE GELİRLERİ	137.389	131.147	135.177	139414
Fon Giderleri	133.800	127.452	131.371	135497
Döner Sermaye Giderleri	3.589	3.695	3.806	3917
YEREL GELİRLER TOPLAMI	1.526.590	1.668.370	1.823.528	1993116
MAHALLİ GELİRLER	1.222.200	1.337.194	1.461.552	1597477
Vergi Gelirleri	1.087.600	1.190.749	1.301.488	1422527
Vergi Dışı Gelirler	134.600	146.445	160.064	174950
FON VE DÖNER SERMAYE GELİRLERİ	304.390	331.176	361.976	395639
Fon Gelirleri	300.800	327.270	357.707	390973
Döner Sermaye Gelirleri	3.590	3.906	4.269	4666
YEREL AÇIK	625.695	556.386	500.355	425791
YEREL AÇIK/GSMH (%)	11,7	9,4	7,7	6,0
HEDEF AÇIK/GSMH (%)	9,7	7,6	5,4	4,5
TC YARDIMI	521.277	450.000	350.000	320.000
TEDBİR	104.418	106.386	150.355	105.791
GSMH	5.367.867	5.895.206	6.462.325	7.090.463

KKTC Mahalli Gelirleri Tablo 9'deki gibi bir dağılım göstermektedir.

Tablo 9- Yerel Gelirlerin Dağılımı

Milyon TL							
	2007	2008	Değişim (%)	Pay (%)	2009 (Tahmin)	Değişim (%)	Pay (%)
Yerel Gelirler(*)	1.628	1.635	0.04		1.527	-7	
Vergi Gelirleri(GSM Gelirleri Dahil)	968	1.163	20.1	71	1.088	-6	71
Diğer Gelirler	660	472	- 28	29	439	-7	29

(*) GSM Gelirleri, Fonlar, MB Kârı ve Emekli Sandığı Fonu dahil.

KKTC yerel gelirleri içinde en büyük payı %71 ile vergi gelirleri almaktadır. Vergi gelirleri 2008 yılında 2007 yılına göre %20 artış göstermiştir. Bu artışın bir nedeni, 2008 yılında GSM gelirlerinin vergi gelirleri içinde yer almış olması ile ithalata konulan gelir vergisi stopajıdır. 2009 yılı sonu tahminine göre ise vergi gelirleri % 6 küçülerek yerel gelirler içindeki payı 2008 yılı seviyesinde kalması beklenmektedir.

Tablo 10 – 2008 – 2009 Yılı Vergi Gelirleri Dağılımı

Milyon TL

Vergi Türü	2008	2009 (Tahmin)	Değişim (%)	2009 Pay(%)
Gelir Vergisi	264	296	12	27
Kurumlar Vergisi	143	126	- 12	12
Dahilde Alınan KDV	141	136	- 4	13
Uluslararası Ticaret ve Muamele Vergileri	283	233	- 18	21
Diğer	332	297	- 11	27
Toplam Vergi Gelirleri	1.163	1.088	- 6	100

Yukarıdaki tablolardan da görüldüğü üzere, 2007'den 2008'e belirgin artış gösteren vergi gelirlerinin, 2009 yılında %6 dolaylarında azalması beklenmektedir. Vergi gelirlerindeki bu azalmanın önemli bir nedeni küresel ekonomik krize bağlı olarak ithalat üzerinden alınan vergi gelirlerinin düşmesidir.

Vergi Gelirleri, KKTC Mahalli Gelirleri içinde büyük paya sahiptir ve KKTC bütçesindeki mahalli gelirler GSYİH'nın yaklaşık yüzde 32'si kadardır. Bu bağlamda, Vergi Gelirlerini artıracak politikaların, adaletli, ekonomik kalkınmayı destekleyici, vergi muafiyet ve istisnalarının azaltılmasına öncülük edecek ve kayıt dışılığı minimum düzeye çekecek yapıda olması gerekmektedir.

Bu amaçla, 2010 yılı başında uygulamaya konmak üzere;

- Vergilenmemiş alanların tespit edilmesi: Vergilemeye konu olabilecek fakat hâlihazırda vergilenmemiş olan alanların yapılacak çalışmalar neticesinde tespit edilerek, ilgili alanların vergilendirilmesine ilişkin mevzuat düzenlemelerinin yapılması, bu kapsamda vergi kanunlarında mükelleflere sağlanmış olan muafiyetler ve istisna tutulan konular gözden geçirilerek, reel sektöre ciddi katkı sağlamayıp gereksiz vergi kayıplarına neden olan muafiyet ve istisnaların kaldırılmasına yönelik çalışmaların yapılması,
- Mevcut vergilerde yapılabilecek olan gelir artırıcı düzenlemelerin tespit edilmesi ve takvime bağlanması: Kurumlar, gelir, KDV, gümrük ve ithalat vergileri gibi mevcut vergiler gözden geçirilerek düzenleme yapılması, gereken vergi türlerinin belirlenmesi ve bu vergilerde yapılabilecek değişikliklerin tespit edilerek, takvime bağlanması ve bu tedbirlerin gelir artırıcı etkisinin tespitine yönelik değerlendirme çalışmalarını hayata geçirecek gerekli adımların atılması,
- Vergi kayıp kaçığının önlenmesi: Vergi kanunlarında ve diğer kanunlarda vergiden kaçınma veya vergi kaçırmaya ilişkin açıkların belirlenmesi ve bu açıkların kapatılabilmesi için yapılacakların ortaya konması adına gerekli çalışmaların tamamlanması,

Vergi kayıp ve kaçığını azaltmak amacıyla vergi denetimlerinin düzenli olarak yapılması, denetime ilişkin eksikliklerin belirlenmesi, giderilmesi ve bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ile bu çerçevede, denetim performansının ve sonuçlarının düzenli olarak incelenmesini sağlayacak politikalar hayata geçirilmesi,

Mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunun sağlanmasına yönelik politikalar yürürlüğe konularak vergi tabanını genişletmeye yönelik idari etkinliklerin artırılması,

program kapsamında uygulanacak gelir politikalarının ana unsurları olmalıdır.

4. MALİ SEKTÖR

KKTC Mali sektöründe onshore bankaların yanı sıra, uluslararası bankacılık birimi, döviz büroları ve kooperatifler faaliyet göstermektedir.

KKTC’de 1’i Kamu, 16’sı Özel Sermayeli, ve 1’i Kalkınma ve Yatırım Bankası olmak üzere toplam 18 adet yerel sermayeli banka, bunun yanı sıra Türkiye’de kurulu bankalardan 7’si de şube şeklinde faaliyet göstermektedir. Ayrıca, sektörde 13 uluslararası bankacılık birimi faaliyet göstermekte ve bu bankaların yerel tasarruf sahipleriyle işlem yapmaları yasaklanmış bulunmaktadır. KKTC’de bankacılık düzenleme ve denetim otoritesi KKTC Merkez Bankası’dır.

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğü, 2001 yılı itibariyle 1.7 milyar TL iken, Haziran 2009’da 7.5 milyar TL’ye ulaşmıştır. Bankacılık Sektörünün aktif büyüklüğü içerisinde en büyük paya sahip olan kalem kredilerdir. Krediler, 2001 yılı sonunda 547 milyon TL iken, Haziran 2009’da 3.6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, TGA dönüşüm oranı % 10 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, KKTC Bankacılık sektörünün pasifleri içerisinde en büyük pay mevduatlara aittir. Önceleri toplam mevduatlar içerisinde Yabancı Para mevduatlar Türk Parası mevduattan daha büyük paya sahip olsa da, özellikle 2007’den itibaren mevduat sahipleri TL mevduata yönelmişlerdir. Haziran 2009 itibariyle mevduatların % 84’ü 0-1 ay gibi kısa vadeli bir yapıya sahiptir.

Bankacılık sektörünün aktif büyüklüğünün % 36’sını, yönetimi kamu eliyle yürütülen bankalar oluşturmaktadır. Sektörün toplam plasmanlarının yarısı bu bankalar tarafından gerçekleştirilirken, söz konusu krediler içinde kamuya kullanılan kredilerin payı da % 73’ler seviyesindedir. Haziran 2009 itibariyle kredilerin yaklaşık %36’sı kamu kurum ve kuruluşlarına kullanılan kredilerden oluşmaktadır.

TC ile KKTC arasında imzalanan ekonomik ve mali işbirliği protokolleri çerçevesinde 2001 yılından bu yana uygulanan programlarda, mali sektöre ilişkin öngörülen tedbirlerde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Bununla birlikte, önümüzdeki dönemde mali sektörün sağlıklı yapıya kavuşturulması ve bankacılık sektörünün reel sektörün finansmanını sağlayarak ülke kalkınmasına katkıda bulunması için uygulamaya konulması gereken birçok tedbir vardır.

Finansal sistemin etkin işleyişi ve sağlıklı bir mali sistem için gerekli olan ve AB müktesebatına uyumlu, konsolide denetim ve katılım bankacılığına da imkan veren yeni bir Bankalar Yasası’nın biran önce kabul edilerek uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

Mevcut durumda, Bankalardaki 20.000 Euro’ya kadar olan tasarruf mevduatları Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’nun sigortası altındadır. Söz konusu sigortasının kapsamı her bir hesap için ayrı ayrı belirlenmektedir. Bu zafiyetin düzeltilmesi ve mevduat garantisinin kapsamının, AB standartlarına uygun hale getirilerek, bir gerçek kişinin bir bankada sahip olduğu tüm hesapları üzerinden belirlenecek limite göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Kamunun ağırlığı, sektörün evrensel bankacılığın gereklerine uygun, kârlılık ve verimlilik ilkelerine göre çalışmasına engel olmaktadır. Dolayısıyla, bankacılık sektöründeki verimliliğin artırılmasına yönelik olarak, mali sektörün yeniden yapılandırılmasına ve yönetimi kamu eliyle yürütülen bankaların ve iştiraklerinin bankacılığın gereklerine uygun çalıştırılmasına ilişkin tedbirlere yer verilmesi önem arz etmektedir. Özellikle, Kooperatif Merkez Bankası ile Vakıflar Bankası yönetimlerine hükümetin müdahalesini engelleyecek bir mekanizma geliştirilmelidir. Bu çerçevede, Kooperatif Şirketler Yasasında değişiklik yapılarak, banka lisansına sahip kooperatiflere

kamu tarafından yapılacak yönetici atamalarında, gözetim ve denetim otoritesi olan KKTC Merkez Bankası'nın onayının alınması yönünde bir düzenleme yapılması hayati önem taşımaktadır.

KKTC'de yaygın olarak faaliyet gösteren Kooperatiflerin, bankacılık faaliyetinde bulunmaları sebebiyle taşıdıkları risklerin iyi yönetilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Kooperatiflerin mali yapılarının düzeltilmesi gibi mevzuat tedbirleri yanı sıra kooperatiflerin denetim ve gözetim altyapılarının güçlendirilmesine ilişkin önlemlerin alınmaya devam edilmesi de gerekmektedir.

Kamunun mali sektöre borç ödemelerinin sınırlı olması dolayısıyla kamu borcu azalmamakta, tersine artmaktadır. Bu durum, bu bankaların nakit yönetimlerini güçleştirmekte ve bankalar likiditeye duydukları ihtiyaç nedeniyle kaynak maliyetlerini bozucu nitelikte yüksek faizle mevduat toplamak zorunda kalmaktadırlar. Ayrıca, sektörün kaynaklarının önemli bir kısmının kamu tarafından kullanılmış olması, özel sektöre kullanılacak kaynakları kısıtlamaktadır. Dolayısıyla, kamunun borçlarının hızla kapatılması ve yeni borçlanmanın olmaması hususuna önem verilmeli ve durum titizlikle takip edilmelidir. Rekabeti bozucu etki yaratan ve bankacılık sisteminin etkin çalışmasına engel olan yüksek aracılık maliyetlerini azaltıcı önlemler alınmalıdır.

KKTC'de hukuki yapıdaki eksiklik nedeniyle bankaların alacaklarının tahsili maliyetli olmakta ve uzun zaman almaktadır. Tahsili gecikmiş alacaklar bankaların bünyesini olumsuz etkilemekte, bu durum ve tahsilattaki sorunlar dolayısıyla bankalar kredi kullandırımında çekingen olmaktadır.

Alacakların tahsilatının hızlandırılmasına yönelik olarak, gerekli idari tedbirlerin alınması ve uygulanabilir İcra-İflas Yasasının acilen çıkartılması ve Ticaret mahkemelerinin kurulması önem arz etmektedir.

Ayrıca, Tapu ve Kadastro Dairesi'nin daha süratli ve doğru bilgilerle çalışmasının sağlanmasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve buna ilişkin gerekli düzenlemelerin yapılmasına ilişkin teknik destek sağlamak üzere Nisan 2008'de TC Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile imzalanmış protokol gereği çalışmalar hızla tamamlanmalıdır.

5. REEL SEKTÖR

KKTC ekonomisinin gelişmesinde potansiyel taşıyan alanlar incelendiğinde turizm ve eğitim sektörü öne çıkmaktadır. Belli ölçüde katma değeri yüksek sanayi üretimi yapılması ve tarım sektörünün turizm ve eğitim sektörlerini destekleyecek şekilde geliştirilmesi potansiyeli de bulunmaktadır. Ayrıca, adanın deniz ticaret yolları üzerinde bulunması nedeniyle deniz taşımacılığı ve gemi inşa sektörünün gelişebilmesine de uygun olduğu düşünülmektedir.

KKTC bir yandan Türkiye ile yoğun ekonomik ilişkilerini yürütürken diğer taraftan GKRY ile de ticari faaliyet içerisinde. Güney ile yolcu beraberliği mal ticareti ve her iki taraf vatandaşlarının karşı tarafa geçerek yaptıkları hizmet ticareti fiyatların mukayese edilmesi sonucunu doğurmaktadır. KKTC'deki fiyatlar Güney Bölgesindeki fiyatlarla rekabet etmek mecburiyetinde kalmakta ve yoğun ticaret kaymaları yaşanmaktadır. Ekonomiyi genel olarak etkileyen izolasyonların dışında çözümlenmesi gereken asıl sorun, üretim maliyetlerinin yapısal sorunlar nedeniyle girdi maliyetlerine ilişkin piyasalarda rekabetçi ortam olmaması sonucu yüksek oluşudur.

KKTC ekonomisinin reel sektöre dayalı olarak gelişebilmesi için potansiyel arz eden sektörlerin liberalize edilerek önünün açılması ve kamu kaynaklarıyla da desteklenerek rekabet gücünün artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Öncelikle, maliyetlerin yüksek olmasına sebep olan Enerji ve Ulaştırma gibi alt yapı hizmet sunumu ve işgücü piyasasının reforme edilmesi ile finansman maliyetleri ve Türkiye ile yapılan ticarete gümrüklerden kaynaklanan maliyetlerin azaltılması gerekmektedir. Buna ilaveten, özel sektörün, başta turizm ve eğitim olmak üzere rekabet gücünü artıracak çeşitli araçlarla desteklenmesine ihtiyaç sürmektedir. Kamu tarafında ise, özel sektör üzerinde fazladan maliyet oluşturan ve vatandaşların hayatını zorlaştıran hizmet sunum kalitesindeki verimsizlik ve yatırımcıların önündeki idari engellerin, e-devlet uygulamalarına geçilerek ve yasal düzenlemeler yapılarak ortadan kaldırılması gerekmektedir.

5.1 Tarım

KKTC'nde tarım sektörü önemli bir potansiyele sahip olup, ülke ekonomisine değişik yollardan katkı sağlamaktadır. Tarımsal üretimin GSMH içindeki payı % 7 civarına inmiştir. Tarım sektörü, toplam istihdamın yaklaşık %4'ünü oluşturmaktadır. Ülke ihracatının %70 kadarı tarım ürünleri ile tarıma dayalı sanayi ürünlerinden oluşmaktadır.

KKTC kurak iklim etkisinde olup, bitkisel üretim önemli ölçüde doğal yağışlara bağımlıdır. Sulama suyunun yüksek tuz konsantrasyonu nedeniyle, sulanabilir alanların toprak kalitesinde bozulmalar başlamıştır.

Hayvancılık faaliyetleri önemli oranda ithal girdi kullanımı ile yapılan entansif bir yapı göstermektedir. Yem hammaddesinin bir kısmı ülkede üretilen arpadan karşılansa da, ağırlıklı olarak ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Kırmızı et ve beyaz et üretimi yeter seviyede olup, süt ürünleri önemli oranda ihraç edilmektedir. Ancak, balıkçılık ve arıcılık yeterince gelişme göstermemiştir.

Bitkisel üretimde alan bazlı Doğrudan Gelir Desteği (DGD) uygulamasına devam edilmesi, organik tarım uygulamalarının geliştirilmesi, işletmelerin modernize edilmeleri için desteklenmesi, endüstrileşme potansiyeli bulunan geleneksel ürünlerin geliştirilmesi ile sertifikalı tohumculuğun teşvik edilmesi ve kuraklıkla mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi ülke tarımının geliştirilmesi açısından gerekli görülmektedir.

Hayvancılıkta; yetiştirme, üretim, pazarlama ve destekleme konularının bir planlama çerçevesinde yeniden yapılandırılması, hayvancılığın ve hayvansal ürünlerin izlenebilirliğini sağlayabilmek için kayıt sisteminin geliştirilmesi, yeni doğan hayvan başına destekleme sistemine geçilerek süt desteğinin tedricen azaltılması sağlıklı bir sektör oluşturulmasına önemli katkılar sunacaktır.

5.2 Enerji

KKTC’nde elektrik enerjisi, fuel-oil yakıtla çalışan termik santrallerde üretilmektedir. Ülkenin üretim kapasitesi 310 MW gücünde olup, bunun 270 MW’ı faal olarak kullanılabilir. Ülkenin yıllık enerji tüketimi yaklaşık 1.100.000 KWh olup, puant yük 250 MW seviyesindedir. KKTC’nde halen elektrik iletim ve dağıtım işlemleri KIB-TEK tarafından yürütülmektedir. Üretimin %70 kadarı KIB-TEK, %30 kadarı özel teşebbüs tarafından gerçekleştirilmektedir.

KKTC’nde elektrik enerjisi ağırlıklı olarak konutlarda kullanılmaktadır. Konutların ısıtma ve soğutma ihtiyaçlarına göre tüketim talebi gün içinde saatlere, yıl içinde aylara göre önemli ölçüde dalgalanma göstermektedir. Bu durum enerji üretim maliyetini artırmaktadır.

KKTC’nde enerji maliyetlerinin yüksek olmasının nedenleri arasında KIB-TEK’in yüksek üretim maliyeti, iletim ve dağıtım hatlarındaki kayıplar kadar, KIB-TEK’in alacaklarını tam olarak tahsil edememesi de önemli olmaktadır. Bu durum KIB-TEK’in yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Ancak sorunun bir sektör reformu yaklaşımı boyutunda ele alınması gerekmektedir.

Sektör reformu kapsamında, enerji alanında faaliyet gösteren aktörlerin rollerinin yeniden tanımlanması, özelleştirme ve/veya şirket yeniden yapılandırılmalarına gidilerek, rekabetin tesisi için piyasa liberalizasyonun gerçekleştirilmesi ile KKTC elektrik arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik olarak elektrik şebekesinin deniz altından kablo ile Türkiye’nin enterkonnekte sistemine bağlanması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

5.3 Su ve Atıksu

Ülke genelinde kaliteli ve yeterli su temin edilememekte, evsel atıkların arıtılması ve kanalizasyon tesisleri birkaç yerleşim bölgesi dışında bulunmamakta veya yeterli şebeke hattı olmaması ve teknik nedenlerle mevcut tesisler iyi işletilememektedir. Katı atıklar ise sadece Dikmen Çöp depolama tesislerinde vahşi depolama yöntemi ile yapılmaktadır.

Yerleşim alanlarının İçme suyu, kanalizasyon isale ve şebeke hat yenilemeleri TC yardımları ile desteklenmiştir. Ancak halâ altyapı hizmetleri tamamlanamamış, kaliteli ve yeterli su temin edilememiş, mevcut akiferlerden de aşırı ve kontrolsüz su çekim nedeni ile tarımsal alanlar ve su depolama havzaları zarar görmüştür. İsale ve şebeke hatlarının eski ve yetersizliğinden dolayı %35 civarında su kaybı olduğu tahmin edilmektedir.

Ülkenin ihtiyaç duyduğu suyun büyük kısmı, Güzelyurt akiferinden sağlanan 800 m³/h su, ana isale hattı ile Lefkoşa ve Gazi Magusa’yı beslemektedir. Girne karstik akiferleri ve küçük kapasiteli kıyı alüvyonlarında açılan kuyular ile beslenmektedir.

Su sıkıntısının hat safhaya ulaşması üzerine birkaç yıldır özel kuruluşlar tarafından denizden arıtma yöntemi ile su sağlanmaya başlanmıştır.

KKTC'nin su sorununa köklü çözüm bulmak amacı ile Türkiye'den Boru ile Su taşıma konusunda DSİ Genel Müdürlüğü tarafından bir proje başlatılmış, projenin teknik fizibilitesi tamamlanmıştır. Proje ile 75 milyon m3 suyun Anamur Dragon Çayı'ndan KKTC'ye taşınması hedeflenmektedir.

Türkiye'den boru ile deniz altından su getirme projesinin program döneminde öncelikli olarak desteklenmesi, suyun kullanımına ilişkin KKTC tarafındaki idari ve fiziki altyapının tamamlanması, ayrıca, atıksu sorununun çözümüne yönelik olarak kapsamlı bir çalışma yapılarak, su ve atıksu yönetiminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekli hazırlıkların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

5.4 Ulaştırma

Ülkede kara ulaştırmasında belli bir ağ genişliğine ve kalitesine ulaşılmış bulunmaktadır. Ana güzergahlar arasında bölünmüş yol çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmış olup, Lefkoşa-Güzelyurt ve Kuzey Sahil yolu çalışmaları kısa sürede tamamlanacaktır. Yeni Erenköy-Karpaz yolunun ise ihalesi yapılmıştır. T.C. ile KKTC arasında imzalanan Master Plan çalışması 2010 yılında sona erecektir. Yeni bir Master Plan çalışması yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Ercan Havaalanının artan havayolu yolcu talebine cevap verecek şekilde geliştirilmesi tamamlanmış olmakla beraber uluslararası doğrudan uçuşlara hazır hale getirilmesi için gerekli yasal, teknik ve idari düzenlemelerin yapılarak uluslararası şirketlerin burada bakım onarım, kargo ve benzeri faaliyetler yapmalarının sağlanması ve Ercan Havalimanı'nın alan güvenliği çalışmalarının tamamlanması sağlanmalıdır.

Denizyolu taşımacılığında önemli sorunlar yaşanmakta olup, ülke potansiyeli yeterli biçimde değerlendirilememektedir. Gazimağusa Limanında sunulan liman hizmetlerinde gerekli verimlilik sağlanamamış, Gemikonağı uluslararası serbest liman kayıtlarında yer almasına rağmen işler hale getirilememiştir.

Program döneminde karayolu ulaştırmasında planlanan işlerin tamamlanması, havayolu ulaştırmasında Ercan Havaalanının uluslararası doğrudan uçuşlara imkan verecek standarda kavuşturulması ve denizyolu ulaştırmasında liman yönetimi ile liman hizmetlerini birbirinden ayıran düzenlemenin ivedilikle yapılması büyük önem arz etmektedir. Buna ilave olarak, Gemikonağı Serbest Bölgesinin fonksiyonel hale getirilebilmesi için konteynır limanı yapımı konusunda gerekli adımların ivedilikle atılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

5.5 Kamu İktisadi Teşebbüsleri

KKTC'nin kurulduğu yıllarda önemli hizmetlerin kamu tarafından sunulmasının doğurduğu zorunluluk nedeniyle oluşturulmuş olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT'ler) önemli hizmetler icra etmiştir. Ancak, dünyada sermayenin ve ticaretin daha serbest hale gelmesi ve özel sektör sermaye birikiminin ve teknik kapasitesinin artması sonucu bu tür hizmetler özel sektör tarafından daha etkin şekilde sunulmaya başlanmıştır. Ülke rekabet gücünün artırılabilmesi, piyasaların rekabetçi şekle dönüştürülmesi ile yakından ilişkilidir. Kamu şirketlerinin rekabeti bozmayacak şekilde hareket etmesinin sağlanması, özel sektörü cesaretlendiren ve ülkeye daha fazla yatırım çekilmesine temel oluşturan ana etkenlerden biridir.

KKTC'de öncelikle mal üreten KİT'lerin özelleştirilmesi planlanmış ve daha önce uygulanan programlar çerçevesinde belli oranda başarı sağlanmıştır. Gelinecek aşamada, mal üreten KİT'lerin tamamının özelleştirilmesi, hizmet üreten piyasaların rekabetçi yapıya izin verecek şekilde yeniden

düzenlenmesi ve bu bağlamda kamu teşebbüslerinin özelleştirilmesi veya yeniden yapılandırılması zaruret haline gelmiştir. Bununla beraber, başta tarım sektörü olmak üzere, piyasa düzenlemeleri konusunda rol alan bazı kamu teşebbüslerinin varlığına ihtiyaç devam etmektedir.

Bu çerçevede, program döneminde piyasaların rekabetçi hale getirilmesi, özel sektörün geliştirilmesi ve kamu maliyesi üzerindeki yüklerin azaltılmasına yönelik olarak kapsamlı bir KİT reformunun hayata geçirilmesi gerekmektedir.

5.6 Dış Ticaret

İthalata dayalı bir ekonomiye sahip olan KKTC'nin dış ticareti ürün grupları bazında incelendiğinde, ülkenin mevcut üretim yapısının ithalat ve ihracat kalemlerini belirlediği gözlenmektedir. KKTC ihracatının ağırlıklı yapısını narenciye ve süt ürünleri, ithalatını ise taşıt araçları, yakıt, inşaat malzemeleri, makine, konfeksiyon ve diğer tüketim maddeleri oluşturmaktadır. 2008 yılında toplam 1.68 milyar dolarlık ithalata karşın 80 milyon dolar düzeyinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Dünya Bankası'nın 2006 KKTC Raporu'nda küçük ada ekonomilerinde mal ihracatının GSYİH'nin %20 -25'ine tekabül ettiğine dikkat çekilerek, bahse konu oranın KKTC için 2004 yılında %4 olduğu belirtilmiştir. 2008 yılında ise mal ihracatının GSYİH'ya oranı %2,1 olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret, denizyolu ile ve genelde Mersin ilindeki limanlardan (Mersin ve Taşucu limanları) gerçekleşmektedir. İç piyasada dağıtım kanalları, ithal malların acentelikleri, toptancı veya ithalatçılar, hipermarketler ve çeşitli büyüklüklerdeki mağaza ve işyerlerinden oluşmaktadır. Ülkede perakende ticarete münferit mağazalar ve işyerleri hakimdir. Çok katlı mağazacılık sınırlı olmakla birlikte süpermarketler yaygındır.

Ülkede üretim yapan tesisler ağırlıklı olarak mikro ölçekli ve KOBİ niteliğinde olup, genelde aile işletmeleri olarak faaliyet göstermektedir. Üretim tesislerinin gerek iç talebin sınırlı oluşu gerekse ihracattaki sorunlar nedeniyle tam kapasite ile çalışmadığı tespit edilmiştir. KKTC'deki KOBİ'lerin üretim ve ihracat kapasitelerinin artırılmasını teminen eğitim desteği ve teknik yardım sağlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

KKTC'de ihracat üzerinde önemli sayılabilecek bir fon, kesinti, vs. yük bulunmamaktadır. İhracatın istenilen seviyede olmaması, ülkenin tanınmamasının yanında, asgari ücretin göreceli yüksek oluşu, altyapı eksiklikleri, dış ticaret işlemlerinin Mersin Limanı üzerinden yapılıyor olmasının getirdiği ek maliyet, Gazimağusa Liman hizmetleri ücretlerinin yüksekliği, üretimde kullanılan eski teknolojiler, küçük ölçekli bir ekonomi oluşu, elektrik fiyatları, finansman sıkıntısı ve korumacı politikalar gibi maliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bu koşullara rağmen, belirli ürünlerde KKTC'nin kendi içinde ürettiği ürünler Türkiye'nin desteği ile büyük ölçüde Türkiye pazarına girebilmektedir.

KKTC'nin ithalatında ve ihracatında Türkiye Cumhuriyeti birinci sırada yer almaktadır. KKTC'nin tanınmama durumu, ihracatında sorun teşkil ederken, ithalatını tüm ülkelerden gerçekleştirebilme imkanına sahiptir. İhracatta Türkiye Cumhuriyeti'nin ardından AB ülkeleri, İslam Ülkeleri, diğer Avrupa Ülkeleri gelmektedir. İthalatında ise Türkiye Cumhuriyeti'ni, AB ülkeleri ve Uzak Doğu ülkeleri takip etmektedir.

KKTC'nin GKRY'ne yönelik ihracatı 2004 yılı Ağustos ayında uygulamaya konulan Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında gerçekleştirilmektedir. 2008 yılında GKRY'ne yapılan ihracat, Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO)'nın verilerine göre toplam ihracatın yaklaşık %12.5'ini (9,5 milyon dolar) oluştururken, güneyden yapılan ithalat (1.727.657 dolar) ise Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'nın verilerine göre toplam ithalatın %0,1'ini oluşturmaktadır.

Yolcu beraberli yapılan alışverişlerde, Rumların eğlence sektörüne ve konaklamaya, KKTC vatandaşlarının ise, gıda maddeleri, konfeksiyon ve ev eşyalarına harcama yaptığı tespit edilmiştir. KKTC vatandaşlarının Güneyde yapmış oldukları harcamalar KKTC reel sektörünü olumsuz etkilemektedir.

Dış ticaretle ilgili faaliyetlerin rasyonel bir biçimde ve en düşük maliyetle gerçekleştirilmesi için,

- Orta ve uzun vadede katma değeri yüksek sektörlerin desteklenmesi, bürokrasinin azaltılması, liman hizmetlerinin iyileştirilmesi, gümrüklerde otomasyonun sağlanması, markalaşma ve kümeleme çalışmalarının yapılması,
- İleri teknoloji ve katma değer yaratan yatırımlar için bir arazi belirlenmesi ve ayrıca büyüme potansiyeli olan orta ve büyük boy işletmelerin yer alacağı farklı yapıda profesyonel organize sanayi bölgesi (OSB) kurulması için çalışma yapılması,
- KKTC ihracatının desteklenmesini teminen Türk Eximbank kredilerinin çeşitlendirilmesi,
- Tüketicilerin alışverişlerini KKTC içinde yapmalarını cazip hale getirecek büyük ölçekli alışveriş merkezlerinin kurulması, güneyden yapılan alışverişlerin KKTC ekonomisine olumsuz yöndeki etkisinin en aza indirilebilmesini teminen, gümrük kapılarından yolcu beraberli getirilmesine izin verilen eşyaların etkin kontrolünün sağlanması

önem arz etmektedir.

5.7 Turizm

Turizm sektörü KKTC’de karşılaştırmalı avantaja sahip bir sektör olarak tespit edilmesine rağmen ekonominin %4’ünü oluşturmaktadır. Bununla birlikte diğer sektörleri etkileme gücü yüksektir. Sektör 2006 yılında yaşadığı %11,2 oranındaki daralmanın ardından 2007 yılında %7,1, 2008 yılında da %4,7 büyüme hızı yakalamıştır. Sektörün ekonomi içinde hala istenilen düzeyde olamaması bu sektörün ileride gelişmeye müsait olduğunun bir göstergesidir.

Sektörün karşılaştırmalı üstünlüğünün faydaya çevrilmesi amacıyla 1995-2008 yılları arasında muhtelif turizm master planları ve envanter çalışmaları yapılmış olmasına rağmen, uygulamaya konulamamıştır. Ayrıca KKTC’de bugüne kadar herhangi bir ülkesel plan ve geniş kapsamlı turizm gelişim planı yapılmamıştır. Ekonominin bel bağladığı önemli sektörlerden olmasına rağmen turizm sektörünü yönetecek tek bir yetkili idare oluşturulamamıştır.

KKTC’de turizm, büyük otellerin yanı sıra ev pansiyonculuğu, özel ilgi turizmi ve eko turizme dayalı bir gelişim planı içermektedir. Ev pansiyonculuğu, özel ilgi ve Eko turizmin geliştirilmesi amacıyla Karpaz pilot bölge olarak seçilmiştir. Hem büyük otellerde hem de ev pansiyonculuğu, özel ilgi turizmi ve eko turizmde önemli gelişmeler olmuştur. Yatak sayısı artmış, geceleme oranında kayda değer ilerlemeler olmuştur. Ev pansiyonculuğu, özel ilgi turizmi ve eko turizmin gelişmesi, az gelişmiş yörelerin ekonomik aktivitesinin artmasını sağladığı için ayrı bir öneme sahiptir.

2000’li yıllarda Turizm Alanlarının geliştirilmesi gündeme gelmiş, ilk örnek olarak Bafra Turizm bölgesi oluşturulmuş, büyük kaliteli tesislerin kurulması amacı ile uluslar arası yatırımcıların bölgeye gelmesi amaçlanmıştır. 2002-2003 yılında TC-KKTC arasında protokol çerçevesinde, Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) aracılığı ile ülkede yapılan tüm yatırımlar için yaklaşık 114 milyon TL kredi kullanılarak 3500 yatak hizmete sunulmuştur. Bafra ve İskele Bölgesi yatırımlarının tamamlanması amacı ile 2008 yılında yeni bir protokol imzalanmış, yaklaşık 15.000 yatağın hizmete sunulması hedeflenmiştir.

Özel ilgi ve köy pansiyonculuğunu geliştirmek amacı ile Karpaz pansiyonculuk projesi hayata geçirilmiş, 2009 yılı sonu itibari ile 14 tesisin yaklaşık 180 yatak kapasite ile hizmete girmesi beklenmektedir.

KKTC’de büyük otellerin artmasına ve eko turizmin canlanmasına rağmen istenen doluluk oranına ulaşamamış ve yıllık doluluk oranı gaziolu standardı yüksek pazarlanabilir tesislerde %50, standardı düşük ve küçük tesislerde %20 toplamda ise %30 seviyelerinde kalmıştır. Yüksek maliyet, rekabet edilebilir olmaması, pazarlama ve ulaşırmada yaşanan eksiklikler bunun temel nedenini oluşturmaktadır.

KKTC’ne gelen turistlerin yaklaşık %80’ni Türk ve İngilizlerden, %20 si ise diğer ülke turistlerinden oluşmakta olup, otellerde konaklama yanında villalarda konaklamalar olmaktadır. 2008 yılı turistik tesislerde geceleme sayısı yaklaşık 1.500. 000 olarak gerçekleşmiş, aynı dönemde villalarda konaklamanın 600.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Villa turizmi ve rent-a-car gelirlerinin hesaplanmaması ve hesaplamalarda, KKTC’nin kendine özgü şartları doğrultusunda yapılmaması nedeniyle turizm gelirlerinin gerçeği yansıtmadığı tahmin edilmektedir.

KKTC de 2008’e kadar hem konaklamaya hem de ulaşımaya teşvik desteği sağlanmıştır. Uygulama sonucuna göre; Türkiye’den gelen turistlerin konaklamalarında artış olmasına rağmen, Almanya ve İngiltere’den gelen turistlerin konaklama miktarında azalış yaşanmış olup, teşviklerin açıklanmasındaki zamanlama hataları, kısa süreli olması ve uygulamadaki aksaklıklar nedeni ile turizme çok büyük bir katkı sağlamadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle 2008 yılında teşvik sistemi gözden geçirilerek yeni teşvik mevzuatı oluşturulmuştur. Bu sistemde desteklerin konaklama ve ulaşırmaya maliyetlerine yansıtılması esas alınmış, teşvik sisteminde, tanıtım ve pazarlamada süreklilik sağlanmış, mevzuata esneklik kazandırılarak sektöre güven telkin edilmiştir.

KKTC’de turizmin tüm yıla yayılması, farklı ürün ve markalaşma alanlarının oluşturulması, sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenmesi, kaynakların maksimum fayda sağlayacak şekilde kullanılması, turizmin çeşitlendirilerek özellikle bölgenin casino turizmi olarak anılmaması, tanıtım ve pazarlamada tüm turizm oyuncularının karar aşamasında etkin olması, teşviklerin konaklama artırmaya, yeni destinasyonların açılmasına ve ulaşım maliyetlerinin rekabet edilebilir olmasına yönelik düzenlenmesi, pazarlanabilir olmayan kalitesi düşük tesislerin kalitelerinin artırılması halinde doluluk ve geceleme sayılarında önemli artışların yaşanması olasıdır.

KKTC turizminin gelişmesi ve sürdürülebilir olması için; ülkesel plan yapılmalı, master planlar revize edilerek hedefler yeniden belirlenmelidir. Bafra yatırım bölgesinde çarpık yerleşmeleri önleyici tedbirlerle beraber, yörenin personel lojmanı, spor tesisleri gibi sosyal tesisler kurulması amaçlı planlanmasına öncelik verilmelidir. TKB aracılığıyla, 2008 yılı protokolü çerçevesinde hazırlanan, 2009 yılı TC Bakanlar Kurulu Kararı ile Bafra-İskele yatırımları 2013 yılı sonuna kadar bitirilmesi için gerekli çalışmalara hız verilmeli, bu projeye ve KKTC turizminin gelişmesine paralel olarak havayolu ulaşım imkanları gözden geçirilmelidir. TKB tarafından kredilendirilen tesisler dışında kalan 2009 yılı itibari ile yarım kalmış işletilebilir turistik konaklama tesisleri ve mevcut tesislerin kalitesini artırıcı önlemler alınmalıdır.

KKTC’ye iki ülke dışından (Türkiye ve İngiltere) turist gelmesini sağlamak amacı ile yeni ülkelerde açılacak destinasyonlara yönelik teşvik modeli geliştirilmeli, KKTC villa turizminin kayıt altına alınması için mevzuat düzenlenmeli, Turizm istatistikleri ve gelirlerin hesaplanmasında uygun model geliştirilmeli, tanıtım ve pazarlamada daha aktif ve esnek olabilmek, zaman kayıplarını önlemek ve hedefe ulaşabilmek için Turizm Örgütü kurulmalıdır.

5.8 Yüksek Öğretim

KKTC’de yükseköğretimdeki öğrenci sayısının artırılmasına ilişkin politikalarda önemli bir başarı sağlanmış ve öğrenci sayısı 48.000 seviyelerine gelmiştir. KKTC’de faaliyet gösteren altı üniversite bulunmaktadır. İTÜ’nin de kuruluş çalışmalarına ilişkin düzenlemeler tamamlanmış ve idari bina tahsisi ile faaliyetlerine başlayabilmesi imkanı yaratılmıştır. Eğitim faaliyetine 2011 yılında başlaması hedeflenmektedir.

KKTC’deki öğrenci yurt-yatak sayısı, sağlanan teşviklerin de etkisi ile yeterli seviyeye getirilmiştir. Öğrencilerin kültürel ilişkileri ve reel ekonomiye katkısı bakımından yurt yerine evde barınmayı tercih eden öğrenciler için yeterli konut mevcut olup, öğrenciler için kira düzeyi yüksektir.

KKTC’deki yüksek öğretim hizmeti ve öğrencilerin yaşam maliyetleri benzer yapıdaki diğer üniversitelere göre yüksektir. Ayrıca, yurtdışından gelen öğrenciler daha yüksek harç ödemektedir.

Üniversitelerin akademik kadrolarının gelişimi için başlatılan ve ODTÜ tarafından desteklenen Öğretim Üyesi Yetiştirme Projesi (ÖYP) sürdürülmektedir. Ayrıca, değerlendirme ve izlenmesi TÜBİTAK tarafından yapılan ve KKTC Üniversitelerindeki öğretim üyelerince sürdürülecek araştırma projelerinin desteklenmesine başlanmıştır.

KKTC Üniversitelerinin gelişimlerini sürdürebilmesi için öğrencilere toplam maliyetin düşürülmesi ve verilen eğitim de dahil üniversitelerin kalitesinin istenen seviyeye yükseltilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, KKTC Üniversitelerindeki eğitim kalitesinin artırılması için öğretim üyesi ve öğretim elemanlarının performans değerlendirmesine dayalı istihdam uygulamasının özendirilmesi ile öğretim üyelerinin diğer üniversitelerde ihtiyaç duyulan programlarda görevlendirilmesine imkân verecek düzenlemenin yapılması önem taşımaktadır.

5.9 E-devlet

KKTC Bakanlar Kurulu Kararı ile tüm kamu, kurum ve kuruluşlarının teknolojiyi daha yaygın, verimli ve birbiri ile eşgüdümlü kullanabilir durumda yapılandırılması, bu doğrultuda gerek e-Avrupa gerekse e-devlet projelerinin hayata geçirilmesi amacı ile E-Dönüşüm İcra Kurulu, KamuNet Üst Kurulu, KamuNet Kurum Temsilciler Kurulu ve KamuNet Danışma Kurulu kurulmuştur. 2004 yılında E-Avrupa projesiyle birlikte E-Devlet projelerine başlanmış , 5 yıllık zaman içerisinde E-Dönüşüm sürecinde kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır. Ancak, e-devlet uygulamaları öncesinde gerekli olan yasal düzenlemeler yapılmış ve kamu hizmetlerinde otomasyona geçiş yönündeki iletişim altyapısı büyük ölçüde tamamlanmıştır.

Vatandaşların devlet tarafından tutulan kişisel bilgilerine ulaşmalarını sağlamak amacıyla, Vatandaş Portalı oluşturulmuş ve bu portala giriş için Kişisel Güvenlik Kartı uygulamasına 31 Mart 2008’de geçilmiş olmasına rağmen, pek çok eksiklik mevcuttur. Ayrıca, Ulusal Bilgi Sistemi kurulumu için çalışmalara başlanmış, ancak projede ilerleme sağlanamamıştır.

Vatandaşlık numarası ve adres kayıt uygulamaları ile bu bilgilerin elektronik ortamda paylaşımı, vergi, fatura ve sosyal güvenlik uygulamaları, sağlık hizmetleri uygulamaları, yargı, kolluk ve gümrük hizmetleri, bütçe uygulaması ve bilgi edinme gibi konularda ilerleme sağlanamamıştır.

TC bütçesinden KKTC'ne 2002-2008 yılları arasında e-devlet ve otomasyon projeleri için 17.250.000 TL ödenek tahsis edilmiş ancak ayrılan ödeneğin 4.000.000 TL'si kullanılabilmiştir.

E-devlet altyapısının kurulması; kamunun yeniden yapılandırılmasında etkin bir araç olarak kullanılarak, yerel yönetimler de dahil olmak üzere, esnek, kaliteli, etkili, hızlı ve birlikte çalışabilir nitelikte hizmet sunabilen, iyi yönetim ilkelerinin benimsendiği bir kamu yönetiminin oluşması için temel araçtır. Bu çerçevede, kamu bilgi teknoloji giderlerinde tasarruf sağlamak için merkezi bir sistem oluşturularak kamu bilgi teknolojileri yatırımlarında ortak standartlar belirlenmesi ve mükerrer yatırımların önlenmesi suretiyle kamu kaynaklarının etkin kullanımı sağlanacaktır.

Bu bağlamda, gerçek kişiler için tek numaraya dayalı bilgi sistemleri, adres kayıtları veri tabanı, tüzel kişiler için tek numaraya dayalı bilgi sistemleri, gayrimenkul mülkiyet bilgilerine ilişkin veri tabanlarına oturan, tek kapıdan hizmet veren, arka planda birbiriyle konuşabilen entegre bir e-devlet yapısı kurulması gerekmektedir. Bu amaçla, tek tek e-kurum hizmetlerine yönelik yapılar oluşturulması yerine tüm KKTC için tek merkez üzerine kurgulanmış bir yapının oluşturulması daha ekonomik ve etkin olacaktır.

5.10 İstatistik

KKTC'de yönetimin hızlı ve isabetli kararlar alabilmesi için etkin bir haberleşme ve rapor sistemi geliştirilememiştir. Üretim istatistikleri, hesap sonuçları ve mevcut raporlama sistemi, isabetli ve hızlı karar almaya yeterli güvenilirlikte değildir.

KKTC istatistik altyapısının güçlendirilmesi çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti istatistik kurumu TÜİK ile DPÖ'nün istatistik veri üretme kapasitesinin artırılması amacıyla işbirliği faaliyetlerine ağırlık vermesi yararlı olacaktır. Program dönemi boyunca her yıl en az bir TÜİK heyeti KKTC'ne ziyarette bulunarak, bugüne kadar işbirliği yapılan alanlardaki uygulamaları DPÖ ile birlikte gözden geçirmesi ile TÜİK'in AB'ne uyum çalışmaları kapsamında edindiği deneyimlerden faydalanılması ve ülkenin istatistik hizmetlerinin geliştirilerek AB standartlarına uyumlu hale getirilmesi amacıyla DPÖ tarafından Mart 2009'da talep edilen ve TÜİK ile imzalanması öngörülen işbirliği protokolü sonuçlandırılması gerekmektedir.

DPÖ İstatistik ve Araştırma Dairesi çalışmalarında temel verilerin ıslahına ağırlık vermesi ve en kısa sürede bir bilgi bankası kurulması ile bilginin üretilmesi amacıyla bilginin toplanması, depolanması, işlenmesi, iletilmesi, bütünleştirilmesi, güvenliğinin sağlanması konularında temel olarak internet çalışmaları, araştırma yazılımları, yönetim yazılımları, ağ yönetimi, sistem yönetimi, veri güvenlik ve donanım, işletim ve dağıtım ve veri tabanı çalışmaları desteklenmelidir.

Ayrıca, Sosyal ve Demografik, Eğitim, Turizm, Tarım, Çevre, Sağlık istatistiklerinin zamanında ve sağlıklı olarak sağlanması ile Sanayi sektörü ile ilgili kapasite, üretim, dış ticaret, elektrik tüketimi, istihdam ve ciro bilgilerinin düzenli istatistikler şeklinde sunulmasını sağlayacak çalışmalar desteklenmelidir.

PROGRAMIN EKLERİ

Ek. 1 Program Döneminde Başlatılacak Önemli Projeler

1. Türkiye'den Boruyla Su Getirme Projesi
2. KKTC Elektrik Şebekesinin Türkiye Enterkonnekte Sistemine Bağlanması
3. Mağusa Limanının Geliştirilmesi ve Gemikonağı Bölgesine Serbest Bölge Yapılması
4. Lefkoşa'da Alış-veriş Merkezleri Kurulması
5. Bafra-İskele Turizm Bölgesinin Tamamlanması
6. Türkiye'de Yerleşik Başarılı Üniversitelerin KKTC'de Kampus Kurmaları
7. Entegre e-devlet Projesi

Ek. 2 Yapılacak Analiz Çalışmaları

1. Devlette Fonksiyonel-Kurumsal Gözden Geçirme Çalışması
2. Yüksek Öğretim Sektörüne İlişkin Durum Tespiti Çalışması
3. Kuzey-Güney Arasında Ticaret Kayması Çalışması
4. İşgücü Piyasasının Etkinliğinin Tespiti

Ek. 3 Oluşturulacak Reform İzleme Komiteleri

1. Kamu Mali Yönetimi ve Kamu Borç Yönetimi Komitesi
2. Enerji Sektör Yeniden Yapılandırma Komitesi
3. Mali Sektör Reform İzleme Komitesi
4. Su Yönetimi Sistemi Oluşturma Komitesi
5. Kamu Çalışanları ve Kamu Teşebbüsleri Reformu Komitesi

EK TABLO: TEMEL EKONOMİK BÜYÜKLÜKLER

	2008	2009	2010	2011	2012
BÜYÜME VE İSTİHDAM					
GSMH Büyümesi	-2,7	-2,9	4,0	5,0	5,5
GSMH (Milyon TL, Cari Fiy.)	5.175	5.368	5.895	6.462	7.090
GSMH (Milyon Dolar, Cari Fiy.)	4.040	3.444	3.653	3.829	4.140
Kişi Başı Milli Gelir (GSMH, \$)	14.723	12.304	12.794	13.149	13.937
Nüfus (Bin Kişi)	274	280	286	291	297
İşgücüne Katılma Oranı (%)	50,1	50,5	49,6	48,7	47,8
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	91.223	90.287	91.882	93.596	95.685
İşsizlik Oranı (%)	9,8	9,8	9,6	9,2	8,6
İstihdam Artış Oranı (%)	1,6	-1,0	1,8	1,9	2,2
ÖDEMELER DENGESİ					
İhracat (Milyon Dolar)	84	84	77	82	89
İthalat (Milyon Dolar)	1.539	1.681	1.122	1.314	1.456
Dış Ticaret Dengesi (Milyon Dolar)	-1.456	-1.597	-1.044	-1.232	-1.367
İhracat / İthalat (%)	5,0	6,9	6,3	6,1	6,0
Turizm Gelirleri (Milyon Dolar)	434	450	468	491	519
Cari İşlemler D. (Milyon Dolar)	-219	125	19	-80	-130
Cari İşlemler Dengesi / GSMH (%)	-5,4	3,6	0,5	-2,1	-3,1
KAMU FİNANSMANI (Yüzde)					
Yerel Gelirler / GSMH	31,6	28,4	28,3	28,2	28,1
Yerel Giderler / GSMH	38,8	40,1	37,7	36,0	34,1
Yerel Açık / GSMH	7,2	11,7	9,4	7,7	6,0
TC Yardımları / GSMH	14,0	15,6	13,3	12,5	11,7
FİYATLAR (Yüzde Değişme)					
TÜFE Yıl Sonu	14,5	5,2	4,8	4,3	3,8

KAMUNUN ETKİNLİĞİNİN VE ÖZEL SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI PROGRAMI - EK MATRİS

1 Kamu Maliyesi

Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu Kuruluş	Tarih
1.1 Kamu maliyesinde mali disiplinin sağlanması	1.1.1 Bütçe Kanunu ile belirlenen ödenek miktarlarına uyulacak, ödeneksiz avans ve imprest verilmeyecektir.	1.1.1 “Bütçenin Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kurallar Yasası”nda bütçe disiplinini ihlal eden unsurlar gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir. Söz konusu düzenleme yapılabilecek kadar konuya ilişkin Yılı Bütçe Kanunlarına hüküm konulmasına devam edilecektir. Ayrıca, “Genel Muhasebe Yasası”nda bütçe denetimine yönelik gerekli düzenlemeler yapılacaktır.	1.1.1. Maliye Bakanlığı	Bütçenin Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kurallar Yasası için Eylül 2010 Genel Muhasebe Yasası için Haziran 2011
	1.1.2 Görev zararı verilmemesi esas olmakla birlikte bütçede ödeneği olmadığı durumlarda KİT'lere zarar doğuracak görev zararı verilmeyecektir	1.1.2 “Bütçenin Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kurallar Yasası”nda yeniden düzenlenecektir. Söz konusu düzenleme yapılabilecek kadar konuya ilişkin Yılı Bütçe Kanunlarına hüküm konulmasına devam edilecektir.	1.2.1. Maliye Bakanlığı	Eylül 2010
	1.1.3 Sayıştay Başkanlığı mali mevzuata ilişkin düzenlemelerin uygulamasını yakından takip edecektir	1.1.3 Sayıştay’ın her yıl Meclis’e Bütçe Kanunu ile birlikte yıl sonu kesin hesapları ve Maliye Bakanlığı’nın işlemlerine dair uygunluk raporu sunması sağlanacak	1.3.1 KKTC Sayıştay Başkanlığı	Aralık 2010
	1.1.4 Kamu borç yönetimi, kuralları belirlenmiş, mali disiplini bozmayacak şekilde bir sisteme kavuşturulacak	1.1.4 Merkezi bütçe, KİT’ler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları herhangi bir şekilde Merkez Bankası, kamu ve özel bankalar, İhtiyat Sandığı ve İnkişaf Sandığı’ndan borçlanmayacaklar. KIB-TEK’in akaryakıt alımları ve daha önce verilmiş devlet kefaletli borçlar dışında yeni devlet kefaletli ile devlet kurumları kefaletli verilmeyecektir. Bu hususta, Kamu Borçlanma ve Borç Yönetimi Kanununda kalıcı olarak düzenleme yapılabilecek kadar Yılı Bütçe Kanunlarında düzenleme yapılmaya devam edilecektir	1.1.4 Maliye Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca
	1.1.5 Kamu vergi gelirleri ile sosyal güvenlik prim tahsilatının artırılmasına yönelik gerekli önlemler alınacak	1.1.5.1 Vergi mükellefi kamu kuruluşlarının vergilerini zamanında ve eksiksiz ödemeleri sağlanacak 1.1.5.2 Sosyal güvenlik primi tahsilatlarının hızlandırılmasına yönelik gerekli tedbirler alınacaktır	1.1.5.1 Maliye Bakanlığı 1.1.5.2 Maliye Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca
	1.1.6 Yaz mesaisi uygulamasına kademeli olarak son verilecek	1.1.6 Yasal düzenleme yapılacaktır.	1.1.6 Maliye Bakanlığı	Nisan 2011

Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu Kuruluş	Tarih
1.2 Kamu personel rejiminin daha etkin hale getirilerek, kamuda çalışan personel sayısının azaltılması ve personel giderlerinin bütçe içindeki payının düşürülmesi	1.2.1 Kamunun personel ihtiyacı öncelikli olarak fazla personelden oluşan havuzdan karşılanacak	1.2.1 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.2.1 Maliye Bakanlığı	Aralık 2011
	1.2.2 Tüm kamuda yeni istihdam edilecek personel sayıları yılı bütçe kanunlarında merkezi idarelerde işten ayrılanların %50'si, KİT'lerde %20'sini aşmayacak şekilde belirlenecek, KİT'ler dahil yeni geçici ve sürekli personel istihdamı öncesinde Maliye Bakanlığı'ndan izin alınacak	1.2.2 Yasal düzenleme yapılacaktır.	1.2.2 Maliye Bakanlığı	Haziran 2010
	1.2.3. Bazı KİT'ler ve kamu bankalarında ödenen 14. maaş ödemeleri kaldırılacak ve ihtiyat sandığı kesintileri, yeni toplu iş sözleşmelerinde kamu ile eşitlenecek	1.2.3 Yasal düzenleme yapılacaktır.	1.2.3 Maliye Bakanlığı	Eylül 2010
	1.2.4 Bankalar ve KİT çalışanlarının ücret ve emekli ikramiyelerine tavan uygulaması getirilecek	1.2.4 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.2.4 Maliye Bakanlığı	Eylül 2010
	1.2.5 Kamu çalışanlarının sendikal hakları AB ve ILO normları çerçevesinde gözden geçirilecek	1.2.5 Sendikalar Yasası ile Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Yasaları yeniden düzenlenecektir	1.2.5 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	Eylül 2010
1.3 Kamu Mali Yönetim Sisteminin Güçlendirilmesi	1.3.1 Çok yıllık bütçeleme sistemi, yerel yönetimler için zorunlu kılınacak ve 2010 yılı başından itibaren uygulamaya konulacak	1.3.1 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.3.1 Maliye Bakanlığı	Ocak 2011
	1.3.2 Stratejik Planlama Sistemine geçiş için gerekli hazırlıklar tamamlanacak	1.3.2 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.3.2 Maliye Bakanlığı	Aralık 2010
	1.3.3 Avrupa Birliği normlarına ve uluslararası standartlara uygun muhasebe ve bütçe sistemi mahalli idareler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yaygınlaştırılacak	1.3.3 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.3.3 Maliye Bakanlığı	Ocak 2011
	1.3.4 Kamu maliyesinde şeffaflık artırılacak	1.3.4 Raporlar düzenli olarak kamuoyuna duyurulacaktır.	1.3.4 Maliye Bakanlığı	Ocak 2010
	1.3.5 Bütçenin Hazırlanması ve Uygulanmasına İlişkin Kurallar Yasası ile Genel Muhasebe Yasası'nın yerini alacak ve programın diğer hedefleri ile çağdaş kamu mali yönetimi araçlarının da yer aldığı kapsamlı bir yasa hayata geçirilecektir.	1.3.5 Yasal düzenleme yapılacaktır	1.3.5 Maliye Bakanlığı	Aralık 2011

Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu Kuruluş	Tarih
1.4 Vergi sisteminin adil, yaygın ve ekonomik kalkınmayı teşvik edecek şekilde gözden geçirilmesi	1.4.1 Vergilemeye konu teşkil edebilecek ancak vergilendirilmemiş alanlar kapsama alınacak 1.4.2 Mevcut vergilerde yapılabilecek gelir artırıcı düzenlemeler gerçekleştirilecek 1.4.3 Vergi kayıp kaçakları önlenecek	1.4.1.1. Dolaylı ve dolaysız vergi konusuna girebilecek vergilenmemiş alanların vergilenmesine ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılacaktır 1.4.1.2. Vergi kanunlarında istisna ve muafiyetleri azaltmak için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır 1.4.3.1. Vergi kayıp ve kaçığını önleyici mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır 1.4.3.2. Vergi kayıp ve kaçığını önlemeye yönelik idari yapı etkinliği artırılacaktır 1.4.3.3 Vergiye gönüllü uyumu artırmaya yönelik politikalar yürütülecek ve düzenlemeler yapılacaktır	Maliye Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca

2 Mali Sektör				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu Kuruluş	Tarih
2.1 Finans sektörünün ekonomik kalkınmaya gerekli katkıyı sunabilmesi için etkin olarak çalışan düşük finansman maliyeti ile kaynak sunan bir yapıya getirilmesi	<p>2.1.1. Asgari özkaynak tutarı 5 yıl içinde tedricen AB normlarına yükseltilecek, konsolide denetim yapılmasına ve katılım bankacılığına imkan sağlayacak şekilde düzenlemede değişikliğe gidilecek</p> <p>2.1.2. KKTC Kalkınma Bankası da bankacılık sektörünün tamamı gibi KKTC Merkez Bankası'nın gözetim ve denetimine tabi kılınacak</p> <p>2.1.3. Mevduat garantisinin kapsamının bir gerçek kişinin bir bankada sahip olduğu tüm hesapları üzerinden belirlenecek limite göre yeniden düzenlenmesine ilişkin olarak hazırlanan yasa değişikliği gerçekleştirilecek</p> <p>2.1.4. Yönetimi kamu eliyle yürütülen bankaların ve iştiraklerinin bankacılığın gereklerine uygun, kârlılık ve verimlilik ilkelerine göre çalıştırılması için gerekli tedbirler alınacak</p> <p>2.1.5. Kamu bankalarının yeniden yapılandırılması veya özelleştirilmesi ile Kooperatif Merkez Bankası'nın verimlilik ilkelerine göre çalışması için gerekli önlemler alınacak</p> <p>2.1.6. Kamunun dışlama etkisi azaltılacak</p> <p>2.1.7. Alacakların tahsilinin hızlandırılması için gerekli adımlar atılacak</p>	<p>2.1.1. Bankacılık Yasası yeniden düzenlenerek yürürlüğe girecektir.</p> <p>2.1.2. Kalkınma Bankası yasasında gerekli değişiklik yapılacaktır.</p> <p>2.1.3. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve Kooperatifler Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yasaları değişiklikleri tamamlanacaktır.</p> <p>2.1.4. Kooperatif Şirketler Yasasında değişiklik yapılarak, banka lisansına sahip kooperatiflere kamu tarafından yapılacak yönetici atamalarında, gözetim ve denetim otoritesi olan KKTC Merkez Bankası'nın onayı alınacaktır.</p> <p>2.1.5. Kooperatif Merkez Bankasının yeniden yapılandırılması sağlanacaktır</p> <p>2.1.6. Kamu Borçlanma ve Borç Yönetimi Kanunu çıkartılacaktır.</p> <p>2.1.7.1 Adli ve idari süreçte ihtisaslaşma sağlanacak ve gereken nitelikte kadrolar oluşturulacaktır.</p> <p>2.1.7.2. İlamsız İcraya izin verecek yasal düzenleme yapılacaktır.</p> <p>2.1.7.3. Ticaret Mahkemeleri kurulacaktır.</p> <p>2.1.7.4. Tapu ve Kadastro Dairesi'nin daha süratli ve doğru bilgilerle çalışmasının sağlanmasına yönelik düzenlemeler ivedilikle yapılacaktır.</p> <p>2.1.7.5. Tasfiyesi Şirketler Mukayyitliği tarafından yürütülen bankalardaki kredi borçlularından yapılacak tahsilatların, TMSF'İF tarafından belirlenerek kamuoyuna ilan edilen "kredi kriterleri" kapsamında TMSF'İF'e devredilmesi ve bu suretle bahse konu kredilerin tahsilinin hızlandırılmasının sağlanması yönünde gerekli hukuki düzenlemeler yapılacaktır.</p>	<p>2.1.1. Merkez Bankası ve Maliye Bakanlığı</p> <p>2.1.2. Ekonomi ve Enerji Bakanlığı</p> <p>2.1.3. Merkez Bankası ve Maliye Bakanlığı, Koop. TMSF</p> <p>2.1.4. Maliye Bakanlığı</p> <p>2.1.5. Merkez Bankası ve Maliye Bakanlığı</p> <p>2.1.6. Maliye Bakanlığı</p> <p>2.1.7.1. Başbakanlık ve İçişleri ve Yerel Yönetimler Bakanlığı</p> <p>2.1.7.2. Ekonomi ve Enerji Bakanlığı</p> <p>2.1.7.3. İçişleri ve Yerel Yönetimler Bakanlığı</p> <p>2.1.7.4. İçişleri ve Yerel Yönetimler Bakanlığı</p> <p>2.1.7.5. Ekonomi ve Enerji Bakanlığı ve TMSF'İF</p>	<p>2.1.1. Mart 2010</p> <p>2.1.2. Aralık 2010</p> <p>2.1.3. Aralık 2011</p> <p>2.1.4. Ocak 2010</p> <p>2.1.5. Haziran 2010</p> <p>2.1.6. Aralık 2010</p> <p>2.1.7.1. Aralık 2010</p> <p>2.1.7.2. Haziran 2010</p> <p>2.1.7.3. Haziran 2011</p> <p>2.1.7.4. Aralık 2010</p> <p>2.1.7.5. Aralık 2010</p>
2.2 Bankacılık lisansına sahip olmayan ancak mevduat toplayıp kredi veren kooperatiflerin finans sistemini bozmayacak şekilde amaca uygun çalışması	2.2.1. Kooperatiflere ilişkin denetim ve gözetim standartları bankalar ile paralel hale getirilecek	2.2.1. Kooperatiflerin mali yapılarının düzeltilmesi gibi mevzuat tedbirlerinin yanı sıra kooperatiflerin denetim ve gözetim altyapılarının güçlendirilmesine ilişkin önlemler alınacaktır.	2.2.1. Kooperatif Şirketler Mukayyitliği	2.2.1. Aralık 2011
2.3 Yüksek aracılık maliyetlerinin azaltılması	2.3.1. Aracılık maliyetlerini önemli ölçüde artıran yükümlülükler kamu gelir-gider dengeleri de göz önünde bulundurularak azaltılacak	2.3.1. Gerekli yasal değişiklikler yapılacaktır.	2.3.1. Maliye Bakanlığı	2.3.1. Aralık 2010

3 Reel Sektör				
Tarım Sektörü				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.1.1 Tarım politikalarının oluşturulması sürecinin iyileştirilmesi	3.1.1.1 Tarım politikaları önceden belirlenerek ilan edilecek	3.1.1.1 Tarım Sektörü Strateji Belgesi oluşturularak Bakanlar Kurulu Kararı olarak yayınlanacaktır	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	Aralık 2010
3.1.2 Bitkisel üretiminde destek politikalarının ve piyasa işleyişinin etkinleştirilmesi	3.1.2.1 Alan bazlı ve bitki türlerine göre çeşitlendirilmiş DGD'ne devam edilmesi ve mükerrer desteklerin önlenmesi sağlanacaktır 3.1.2.2 Sertifikalı tohumculuk geliştirilecektir 3.1.2.3 Seracılıkla ilgili teknolojiler geliştirilecek, seracılık faaliyetlerinin desteklenecektir. 3.1.2.4 Zeytin, bağ, harnup, kapari, badem, nar, hurma gibi alternatif ürünler yaygınlaştırılacaktır	3.1.2.1.1 Çiftçi, tarımsal işletme ve üretici birliklerinin tanımı çıkartılacak bir yasa ile belirlenecektir 3.1.2.1.2 Tahıl yetiştiriliğinde DGD ödemesinin %25'inin Nisan ayında, %75'inin Kasım ayında yapılması, narenciyede ise %50'sinin Mart, geri kalanının ise Ağustos ayında yapılması Bakanlar Kurulu Kararı ile kararlaştırılacaktır. 3.1.2.2 Tohumculuk Kanunu çıkarılacaktır 3.1.2.3 Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılacaktır. 3.1.2.4 Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılacaktır.	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	3.1.2.1.1 Haziran 2010 3.1.2.1.2 Ocak 2010 3.1.2.2 Aralık 2010 3.1.2.3 Aralık 2010 3.1.2.4 Ocak 2010
3.1.3. Hayvancılıkta destek politikalarının ve piyasa işleyişinin etkinleştirilmesi	3.1.3.1 Hayvancılığın; yetiştirme, üretim, pazarlama ve destekleme alanları bir planlama çerçevesinde yeniden yapılandırılacaktır. 3.1.3.2 Damızlık işletmeciliği geliştirilecektir 3.1.3.3 Hayvancılığın ve hayvansal ürünlerin izlenebilirliğini sağlayabilmek için kayıt sistemi geliştirilecek, yeni doğan hayvan başına destekleme sistemine geçilecektir 3.1.3.4 Süt desteği tedricen azaltılacaktır	3.1.3.1 Tarım Sektörü Strateji Belgesi'ne uygun olarak Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılacaktır 3.1.3.2 Damızlık işletmelerine yönelik desteklemelere ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılacaktır. 3.1.3.3.1 Hayvan izleme sistemi kurulacaktır 3.1.3.3.2 Yeni doğan ve kesilen hayvan başına destekleme sistemine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı çıkartılacaktır 3.1.3.4 Çiğ süt desteği fiyatlardan bağımsız olarak bütçe ödenek durumuna göre belirlenecektir	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	3.1.3.1 Aralık 2010 3.1.3.2 Ocak 2010 3.1.3.3.1 Haziran 2010 3.1.3.3.2 Ocak 2010 3.1.3.4 Ocak 2010
Enerji Sektörü				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.2 Enerji maliyetinin düşürülmesi ve arz güvenliğinin sağlanması	3.2.1 Elektrik üretim, iletim ve dağıtım faaliyetleri ayrıştırılacaktır. 3.2.2 Kamu eliyle yeni elektrik üretim santrali yapılmayacak, ortaya çıkan ihtiyaç KÖİ modeliyle karşılanacaktır. 3.2.3 Elektrik şebekesi Türkiye enterkonnekte sistemine bağlanacaktır. 3.2.4 Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi artırılacaktır. 3.2.5 Enerji verimliliğinin sağlanmasına yönelik olarak inşaat, ulaştırma ve sanayi sektörlerinde gerekli tedbirler alınacaktır.	3.2.1.1 Enerji strateji belgesi hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından onaylanacaktır 3.2.1.2 KIB-TEK üretim, iletim ve dağıtım fonksiyonlarına göre ayrıştırılacak, hazırlanacak strateji belgesi kapsamında gerekli adımlar atılacaktır 3.2.3 KKTC ile TC arasında denizaltından elektrik kablosu projesi gerçekleştirilecektir. 3.2.4 Yenilenebilir enerjinin kullanımına ilişkin gerekli mevzuat değişikliği yapılacaktır 3.2.5 Enerji verimliliği kanunu çıkartılacaktır	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	3.2.1.1 Temmuz 2010 3.2.1.2 Aralık 2010 3.2.3 Program Dönemi Sonu 3.2.4 Aralık 2011 3.2.5 Aralık 2011

Su ve Atıksu				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.3 Ülkenin su ihtiyacının kalıcı olarak çözülmesi ve su yönetiminin iyileştirilmesi	3.3.1 Türkiye'den boru ile su getirilecektir. 3.3.2 Su yönetimi reforme edilecektir. 3.3.3 Atıksu arıtma tesisleri yaygınlaştırılacaktır.	3.3.1 Türkiye'den boru ile su getirme projesi yürütülecektir 3.3.2 Oluşacak yeni su kaynağının iletilmesi, dağıtılması ve toplanmasına yönelik yeni organizasyon yapıları kurulacak ve yeni yatırım ihtiyaçları projelendirilecektir 3.3.3 Atıksuların çevreyi kirletmemesi ve yeniden kullanılması için gerekli tesislerin yapımı desteklenecektir	Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Turizm, Çevre ve Kültür Bakanlığı İçişleri ve Yerel Yönetimler Bakanlığı	3.3.1 Program Dönemi Boyunca 3.3.2 Aralık 2011 3.3.3 Program Dönemi Boyunca
Ulaştırma Sektörü				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.4 Gelişen ekonomik ve sosyal faaliyetlerin ihtiyaç duyduğu ulaşım altyapısının karşılanması	3.4.1 Hava yolu ulaşımının altyapı eksiklikleri giderilecektir. 3.4.2 Deniz yolu ulaşımındaki darboğazlar giderilecektir. 3.4.3 Karayolu ulaştırmasında Master Plan uygulamasına devam edilecektir.	3.4.1.1 Ercan Havaalanı bütün birimleri ile, uluslararası direkt uçuşlara hazır hale getirilecektir 3.4.1.2 Bafra ve İskele turizm yatırımlarının tamamlanmasına ve ülkedeki turizmin gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkacak havaalanı ihtiyacının belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılacaktır 3.4.2.1 Deniz yolu ulaştırmasında liman otoritesi ile liman hizmetlerini birbirinden ayırılmasına yönelik yasa çıkartılacaktır 3.4.2.2 Gemikonağı Serbest Bölgesinin fonksiyonel hale getirilebilmesi için konteynır limanı yapımı konusunda gerekli adımlar atılacaktır 3.4.3. 2010 yılı sonrası için yeni bir Karayolu Master Planı hazırlanacaktır.	Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	3.4.1.1 Ocak 2011 3.4.1.2 Aralık 2011 3.4.2.1 Haziran 2010 3.4.2.2 Program Dönemi Boyunca 3.4.3 Aralık 2010

Kamu İktisadi Teşebbüsleri

Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.5 Piyasaların rekabetçi hale getirilmesi, özel sektörün geliştirilmesi ve kamu maliyesi üzerindeki yüklerin azaltılması amacıyla kapsamlı bir KİT reformunun hayata geçirilmesi	3.5 Mal ve hizmet üreten KİT'ler ile piyasa düzenlemesi yapan KİT'lerin özelleştirilmesi veya yeniden yapılandırılarak özertleştirilmesi sağlanacaktır.	3.5.1 KTHY'nın yapılandırılması THY ile işbirliği çerçevesinde sonuçlandırılacaktır. 3.5.2 ETİ şirketi özelleştirilecektir 3.5.3 BRT yeniden yapılandırılacaktır 3.5.4 KIB-TEK üretim, iletim ve dağıtım fonksiyonlarına göre ayrıştırılacak, hazırlanacak strateji belgesi kapsamında gerekli adımlar atılacaktır 3.5.5 Cypfruvex'in kamu ile ilişkisi kesilecektir 3.5.6 SÜTEK yeniden yapılandırılarak yönetim özerk hale getirilecektir 3.5.7 TÜK'ün müdahale kurumu olarak görevini sürdürmesine veya tasfiye edilmesine, hazırlanacak tarım stratejisi kapsamında karar verilecektir. 3.5.8 Kıbrıs Türk Denizcilik İşletmeleri özelleştirilecektir	Maliye Bakanlığı Ekonomi Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı	3.5.1 Eylül 2010 3.5.2 Aralık 2010 3.5.3 Haziran 2011 3.5.4 Haziran 2010 3.5.5 Aralık 2011 3.5.6 Aralık 2010 3.5.7 Aralık 2010 3.5.8 Aralık 2010

Dış ticaret

Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.6 Dış ticaret ve gümrük uygulamalarının etkinleştirilmesi	3.6.1 Dış ticarete etkinliğin artırılması için TC ve KKTC arasında gümrük ve ilgili diğer alanlarda işbirliği artırılacaktır. 3.6.2 KKTC’de alışveriş imkanları geliştirilecektir. 3.6.3 Üretim ve İhracata yönelik sektörlerin reorganizasyonu ve desteklenmesi sağlanacaktır.	3.6.1.1 Hammadde, üretim girdileri, yatırım malları ve rekabete açık tüketim mallarından ithalatta alınan gümrük vergisi ve eş etkili mali mükellefiyetlerin gözden geçirilecek, muhtemel gelir kayıplarını karşılayacak tedbirleri hayata geçirmek üzere Gümrük Tarife Yasası ve ilgili diğer mevzuatta gerekli düzenleme yapılacaktır 3.6.1.2 İşlemlerin daha hızlı ve gerektiğinde mahallinde yapılabilmesi için yasal düzenleme yapılacaktır 3.6.1.3 Gümrük otomasyonu gerçekleştirilerek dış ticaret ve gümrükleme işlemleri kolaylaştırılacaktır 3.6.1.4 KKTC devlet laboratuvarının akreditasyonuna yönelik çalışmalar hızlandırılacak ve tarım ürünleri ihracatında standart uyumu sağlanacak, veteriner dairesi laboratuvarlarının teknik altyapısı güçlendirilecektir.	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Maliye Bakanlığı Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Sağlık Bakanlığı	3.6.1 Aralık 2010 3.6.2 Aralık 2010 3.6.3 Haziran 2011 3.6.4 Program Dönemi Boyunca
		3.6.2.1 Yolcu beraberli kapsamında yapılan alışverişlerin KKTC ekonomisine olumsuz yöndeki etkisinin en aza indirilebilmesini teminen, gümrük kapılarından yolcu beraberli getirilmesine izin verilen eşyaların etkin kontrolü sağlanacaktır. 3.6.2.2 Tüketicilerin alışverişlerini KKTC içinde yapmalarını cazip hale getirecek büyük ölçekli alışveriş merkezlerinin kurulması için gerekli kolaylık sağlanacaktır	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Maliye Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca
	3.6.3.1 Tanıtım faaliyetleri, markalaşma teşvik edilecektir. 3.6.3.2 KOBİ’lerin kümelenme ve ortak hareket kabiliyetlerini artırmaya yönelik destek verilecektir 3.6.3.3 Yüksek katma değerli ve ileri teknoloji kullanımına yönelik işletmeler desteklenecektir 3.6.3.4 KKTC ihracatının desteklenmesini teminen Türk Eximbank kredilerinin etkin kullanımı sağlanacaktır 3.6.3.5 Orta ve büyük boy işletmelerin yer alacağı farklı yapıda profesyonel organize sanayi bölgeleri kurulması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.	Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca	

Turizm Sektörü				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.7 Turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi	3.7.1 İlan edilmiş turizm bölgelerinin tamamlanması desteklenecektir 3.7.2 Turizmin çeşitlendirilmesi desteklenecektir. 3.7.3. Turizm destekleri gözden geçirilecektir. 3.7.4 Turizm faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler gözden geçirilecektir.	3.7.1 T.C. ile imzalanan Protokol kapsamına giren Bafra-İskele turizm bölgesinin tamamlanması sağlanacaktır 3.7.2.1 Otantik ve butik tarzı oteller turizme kazandırılacaktır 3.7.2.2 Kültür turizminin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak başta Osmanlı eserleri olmak üzere tarihi yapılar turizme kazandırılacaktır 3.7.2.3 Yeni destinasyonların açılması için charter seferlerine yönelik desteklemeler yapılacaktır 3.7.3 Taslak Turizm Master Planının yasallaşması,ülkesel planın hazırlanması ve Turizm Örgütü'nün oluşturulması 3.7.4.1 Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu'ndan yapılan teşviklendirmede direkt olarak turizmle ilgili alanlara ve fayda analizleri yapılmış projelere öncelik verilecektir 3.7.4.2 Küçük ve orta ölçekli otellerin iyileştirilmesi ve ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır	Turizm Çevre ve Kültür Bakanlığı DPÖ YAGA İlgili tüm Bakanlıklar	3.7.1 Program Dönemi Boyunca 3.7.2.1 Program Dönemi Boyunca 3.7.2.2 Program Dönemi Boyunca 3.7.2.3 Program Dönemi Boyunca 3.7.3 Aralık 2010 3.7.4.1 Program Dönemi Boyunca 3.7.4.2 Program Dönemi Boyunca 3.7.4.3 Ocak 2010
Yüksek Öğretim				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.8.Yükseköğretim sektörünün uzun dönemde sürdürülebilir yapıya kavuşturulması	3.8.1 Eğitim kalitesi uluslararası rekabet edilebilir seviyeye getirilecektir. 3.8.2 Öğrenci açısından eğitim maliyeti düşürülecektir. 3.8.3 Üniversitelerin ülkenin üretim süreçlerine katkısı artırılacaktır.	3.8.1.1 Yükseköğretimde ortak veri tabanı kurulacak ve bu çerçevede eğitim politikası gözden geçirilerek hedeflere uygun olarak revize edilecektir. 3.8.1.2 Akreditasyona yönelik etkinlikler güçlendirilecek ve Bologna süreci desteklenecektir 3.8.1.3 Türkiye'de kurulu bulunan başarılı üniversitelerin KKTC'de açtıkları/açacakları kampüslerin gelişimi KKTC yüksek öğretim sektörünün durumu dikkate alınarak desteklenecektir 3.8.1.4 Yükseköğretim sektörünün sorunlarının tespitine yönelik analitik bir çalışma yaptırılacaktır 3.8.2.1 Öğrencilerin barınma ve ulaşım ihtiyaçlarına yönelik yeni uygulamalar yapılacaktır 3.8.2.2 DAÜ'nün mali sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için personel harcamalarının azaltılması da dahil yeniden yapılandırılmasına ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılacaktır 3.8.3. Üniversitelerin ülkenin gelişmesine maksimum katkıyı verecek şekilde ilgili sektör ile işbirliği yapması desteklenecektir	YÖDAK DPÖ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Maliye Bakanlığı Üniversiteler	3.8.1.1 Ağustos 2010 3.8.1.2 Program Dönemi Boyunca 3.8.1.3 Program Dönemi Boyunca 3.8.1. 4 Aralık 2010 3.8.2.1 Program Dönemi Boyunca 3.8.2.2 Haziran 2010 3.8.3 Program Dönemi Boyunca

e-devlet				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.9 Merkezi, entegre, tek numaraya ve tek kapağıya dayalı e-devlete geçilmesi	3.9.1 Vatandaş kimlik, adres, tapu ve tüzel kişilere ilişkin tek numaraya dayalı veri tabanı kurulacaktır 3.9.2 Öncelikle vergi, fatura, sosyal güvenlik, sağlık, bütçe, gümrük ve şirket tescili vb hizmetlerde e-devlete geçilecektir.	3.9.1 KKTC e-devlet uygulamasına engel teşkil eden mevzuat değiştirilecektir 3.9.2 Projenin tek elden yapımı sağlanacaktır.	- Başbakanlık	3.10.1 Haziran 2011 3.10.2 Program dönemi boyunca
İstatistik				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.10 İstatistik toplama ve işleme kapasitesinin geliştirilmesi	3.10.1 Veri gizliliği sağlanacaktır. 3.10.2 İstatistik ve Araştırma Dairesi ile Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Ticaret Dairesi kapasiteleri geliştirilecektir. 3.10.3 Uluslar arası güncel standartlarda veri toplanması ve yayınlanması sağlanacaktır. 3.10.4 Veri eksikliği bulunan alanlarda eksiklikler giderilecektir.	3.10.1 İstatistik Kanununda değişiklik yapılacaktır. 3.10.2 Nitelikli eleman temini ve eğitimleri yapılacaktır. 3.10.3 TÜİK ile birlikte çalışılarak gerekli düzeltmeler yapılacaktır. 3.10.4 Resmi İstatistik Programı hazırlanacaktır.	Devlet Planlama Örgütü	3.10.1 Haziran 2010 3.10.2 Aralık 2010 3.10.3 Program Dönemi Boyunca 3.10.4 Haziran 2011
Diğer Hususlar				
Amaç	Hedef	Yapılacak İşlem	Sorumlu KKTC Kuruluşu	Süre
3.11 Yabancı yatırımcıların cezbedilerek ülkede faaliyetlerinin artırılması	3.11 Yerli ve yabancı yatırımcılara eşit muamele yapılması için gerekli önlemler alınacaktır.	3.11.1 İki tarafın yer aldığı bir komisyon kurularak konu incelenecek ve inceleme sonuçlarına bağlı olarak gerekli mevzuat değişiklikleri yapılacaktır 3.11.2 Türkiye Cumhuriyeti ile KKTC arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının İmzalanacaktır 3.11.3 Türkiye’de yerleşik kurumların KKTC’de kurdukları eğitim kurumlarında belirlenecek meslekler için belli oranlarda yabancı istihdam etme olanağı sağlanacaktır.	Başbakanlık	3.11.1 Eylül 2010 3.11.2 Mart 2010 3.11.3 Aralık 2010
3.12 Ülkede uygulanan teşviklerin etkinliğinin artırılması	3.12. Teşvik sistemi gözden geçirilecektir	3.12.1 Teşvik sisteminin eksikliklerinin giderilmesi ve etkinleştirilmesi için Teşvik mevzuatında gerekli değişiklikler yapılacaktır 3.12.2 Kalkınma Bankasının alacaklarının tahsilatı hızlandırılacaktır	DPO Ekonomi ve Enerji Bakanlığı	3.12.1 Haziran 2010 3.12.2 Program Dönemi Boyunca
3.13 İşgücü arzı ile işgücü talebinin uyumsuzluğunun giderilmesi	3.13 Aktif işgücü piyasası politikaları yaygınlaştırılacaktır.	3.13.1 Ülkede faaliyet gösteren işletmelerin ihtiyacına yönelik kısa süreli meslek edindirme programları yürütülecektir 3.13.2 Mesleki teknik eğitim kurumlarında eğitim gören öğrencilerin staj imkanları geliştirilecektir	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı	Program Dönemi Boyunca

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA EKONOMİK VE MALİ İŞBİRLİĞİ
PROTOKOLÜ**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA EKONOMİK VE MALİ İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti aralarında ekonomik ve mali işbirliğinin 2010, 2011 ve 2012 yıllarında aşağıdaki koşullarda sürdürülmesi hususunda anlaşmışlardır.

I- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti;

2009 yılında uygulanmakta olan Acil Mali Önlemler programını tamamlamayı ve 2010, 2011, 2012 yıllarında protokolün eki “Kamunun Etkinliğinin ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Arttırılması Programı”nı reformları hayata geçirerek ve mali disiplin çerçevesinde cari bütçe açığını kademeli olarak 2010 yılında 450 milyon TL, 2011 yılında 350 milyon TL ve 2012 yılında 320 milyon TL’ye indirerek uygulamayı,

II- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

1. Kamu Maliyesinin Desteklenmesi, Reel Sektörün Desteklenmesi, Altyapı Yatırımları, Savunma, Teşvik kredileri ve Reformları Desteklemek için kullanılmak amacıyla 2010, 2011, 2012 yıllarında su ve elektrik teminine yönelik projeler hariç toplam 2.584 Milyon Türk Lirasına kadar olmak üzere Türk Lirası cinsinden hibe ile Türk Lirası veya ABD Doları cinsinden kredi yardımıyla bulunmayı,
2. Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde öncelikle turizm olmak üzere belirlenecek alanlardaki yatırımlara, tespit edilecek esas ve usuller çerçevesinde, Türkiye Kalkınma Bankası aracılığıyla uygun koşullarda kredi kullandırılmasını sağlamayı,
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetinin ihtiyaç duyacağı her alanda teknik yardım sağlamayı, kamu görevlilerini ve diğer uzmanlarını gerektiği sürece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde geçici olarak görevlendirmeyi,

taahhüt etmişlerdir.

III- Diğer Hususlar

1. Türkiye Cumhuriyeti tarafından taahhüt edilen kredi ve hibe tutarlarının yıllık dilimi ve tertipler arasındaki dağılımı her yıl Türkiye Cumhuriyeti Merkezi Yönetim Bütçe Kanunlarıyla belirlenecektir. Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan ödeneklerin kullanım alanlarına göre dağılımı Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetinin teklifi üzerine Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Bakanın onayı ile tespit edilecektir.

2. Türkiye Kalkınma Bankası aracılığıyla kullanılacak kredi hariç diğer kredi yardımları Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetleri arasında koşulları ve karşılıklı mükellefiyetleri belirlenecek kredi anlaşmaları imzalanmak suretiyle yapılacaktır.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyeti, her ay Aylık Program İzleme Raporu, her üç ayda bir kapsamlı Uygulama Sonuç Raporu hazırlayacaktır. Bu raporlar Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyetince aylık olarak yapılacak toplantılarda değerlendirilecektir. Değerlendirme neticesinde belirlenen kredi ve hibeler Türkiye Cumhuriyeti Teknik Heyeti kararına istinaden Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Bakanın onayı üzerine Hazine Müsteşarlığınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aktarılacaktır.
4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin gidişatı ve Ekonomik Programın uygulamaları Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Teknik Heyetlerinin altı ayda bir yapacakları gözden geçirme toplantılarında değerlendirilecektir.
5. Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu protokolün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir.
6. Program ekinde yer alan Reform İzleme Komiteleri, görev tanımları Teknik Heyetler tarafından belirlenerek 2009 yılı sonuna kadar iki ülke temsilcilerinden oluşturulacak ve ilgili reform tamamlanıncaya kadar görev yapacaktır. Reformları desteklemek için ayrılan kaynak, reformların finansmanında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılacaktır.
7. İşbu Protokol, tarafların kendi mevzuatları uyarınca yasal işlemleri tamamladıklarını belirten son bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

İşbu Protokol 05/11/2009 tarihinde iki asıl nüsha olarak Ankara ve Lefkoşa'da imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Cemil ÇİÇEK
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Derviş EROĞLU
Başbakan

**2012 MALİ YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAYNAKLARINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK
CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN HİBELERİN
KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL**

2012 MALİ YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ KAYNAKLARINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN HİBELERİN KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında 05/11/2009 tarihinde imzalanan 2010-2012 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'nün III. maddesi 5. fıkrasında "Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu protokolün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca T.C. 2012 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin (5) numaralı açıklamasında "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur" hükmü bulunmaktadır.

Bu çerçevede, 2012 yılında T.C. tarafından hibe amaçlı ayrılan kaynakların dağılımı ve kullanımı aşağıdaki esas ve usullere göre yapılacaktır:

1. 2012 yılında T.C. kaynaklarından KKTC'ne sağlanacak olan toplam hibe, Protokol ekindeki (Ek-1) sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak olan hibeler ise (Ek-2) sayılı tabloda gösterilmiştir.

2. KKTC'de kullanılacak olan hibeler, T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden T.C. Hazine Müsteşarlığınca, T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği hesabına nakit olarak aktarılacaktır.

3. Yatırımlara ilişkin olarak;

- 2012 yılında tahsis edilen 158.000.000 TL,
- 2011 yılından devreden 154.078.262,09 TL,

olmak üzere toplam 312.078.262,09 TL kaynak ayrılmış olup, projelere dağılımı (Ek-3) sayılı listede yer almaktadır.

Ankara kaynaklı projeler için tahsis edilen kaynaklar, T.C. 2012 yılı bütçesine bağlı (E) cetveli 5 inci maddesi çerçevesinde; projeyi gerçekleştirecek idarenin genel bütçe kapsamındaki kamu idaresi olması halinde T.C. Maliye Bakanlığınca ödenek aktarması suretiyle, bunların dışında bir idare olması halinde; Türkiye'de T.C. Hazine Müsteşarlığınca, KKTC'de T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Yardım Heyeti Başkanlığınca nakit aktarımı suretiyle yapılacaktır. T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğine harcama yetkisi verilen Ankara kaynaklı projelerin ödemeleri Yardım Heyeti Başkanlığı tarafından yapılacaktır.

Ankara kaynaklı olarak gösterilen projelerden T.C. kurumlarınca gerçekleştirilecek olanların ihalesi ve ödemeleri Türkiye'de yapılacak olup, ihalelerde ve ödemelerde T.C. mevzuatı geçerli olacaktır. Projeleri gerçekleştirecek kurumlarca gerek görülürse bu projelerin ihaleleri KKTC'de yapılabilecektir. Ankara kaynaklı olarak gösterilen projelerin ihalelerine

T.C. mevzuatının izin verdiği durumlarda KKTC’li müteahhitlerin de katılmasına imkân tanınacaktır.

Lefkoşa kaynaklı olarak gösterilen projeler, KKTC tarafından kendi mevzuatına göre yürütülecektir. Bu projelerin uygulanmasında standardizasyonu sağlamak amacıyla Yardım Heyeti Başkanlığınca ‘‘Birim Fiyat Listesi’’ yayınlanabilir. Projelerle ilgili, hazırlanan teknik ve idari artnameler ile toplam proje finansmanı için Yardım Heyeti Başkanlığının uygun grn müteakip Yardım Heyeti Başkanlığından bloke talebinde bulunulacaktır. Yardım Heyeti Başkanlığınca uygun görülen denek blokeleeri, ilgili dairelere KKTC Maliye Bakanlığınca verilecektir.

Projeler gerekletike KKTC makamlarınca düzenlenecek harcama belgesi (hak edi) Yardım Heyeti Uzman Mavirlerince, gözetim mahiyetinde incelendikten sonra, uygun görülenler onaylanarak KKTC Maliye Bakanlığına, uygun görülmeyenler yazıyla ilgili idareye, iade edilecektir. Yapılacak demelerin karşılanabilmesi için T.C. Ziraat Bankasındaki T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Yatırım Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabına yeteri kadar denek belli periyotlar dahilinde aktarılacaktır. Uygun görülerek KKTC Maliye Bakanlığına gönderilen harcama belgeleri KKTC Hazine ve Muhasebe Dairesi tarafından en geç 15 gün içerisinde incelenerek deme Listesi oluşturulacaktır. Yardım Heyeti Başkanlığının onayını alan söz konusu deme Listesindeki tutarlar KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Yatırım Harcamaları Hesabından denecektir. İ avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde iletilecektir.

Diğer yardım tertiplerinden T.C. Teknik Heyeti kararıyla belirlenen kaynakların mevcut veya yeni açılacak yatırım projelerine tahsisi, Ankara kaynaklı projeler arasında yapılacak denek aktarmaları, Ankara kaynaklı projeler ile Lefkoşa kaynaklı projeler arasında yapılacak denek aktarmaları ve Ankara kaynaklı veya Lefkoşa kaynaklı projelerden yeni açılacak projelere yapılacak denek aktarmaları; KKTC makamları ile istişare edilerek Yardım Heyeti Başkanlığının teklifi ve Kıbrıs ile ilgili koordinasyon ilerinden sorumlu T.C. Başbakan Yardımcısının onayı ile gerçekleştirilecektir. Lefkoşa kaynaklı projeler arasında yılı içinde doğabilecek denek aktarmalarına ilişkin işlemler ise, Yardım Heyeti Başkanlığınca sonuçlandırılacaktır.

Yatırım projeleri detay programı (Ek-4) sayılı listede gösterilmiş olup, söz konusu detay programda yer alan alt projeler arasında denek aktarması yapmaya ve yeni alt proje eklemeye KKTC makamları ile istişare edilerek Yardım Heyeti Başkanlığı yetkilidir.

4. Reel sektör projelerine ilişkin olarak;

- 2012 yılında tahsis edilen 50.000.000 TL,
- 2011 yılından devreden 47.156.829,31 TL,
- 2012 yılında beklenen kredi geri dnleeri 10.843.170,69 TL

olmak üzere toplam 108.000.000 TL kaynak (Ek-5) ayrılmış olup, projelere dağılımı (Ek-6) sayılı listede yer almaktadır.

Yapılacak ödemelerin karşılanabilmesi için T.C. Ziraat Bankasındaki T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Reel Sektör Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Reel Sektör Hesabına Büyükelçilik onayıyla aktarılacaktır. Reel sektör projelerinin ödenek, aktarma, avans ve harcama usulleri bu Protokol'ün 2'nci maddesinde yatırım projeleri için belirlenmiş olan kurallara göre gerçekleştirilecektir.

Finansman kaynağına bakılmaksızın KKTC bütçesinden reel sektörün desteklenmesi amacıyla oluşturulan program kredileri için Yardım Heyeti uygun görüşü alınır.

T.C. tarafından önceki yıllarda KKTC ekonomisinin kalkındırılması amacıyla Reel Sektörün desteklenmesi veya Altyapı Projeleri için ayrılan ve KKTC'deki ilgili bankalarca çeşitli sektörlerle dağıtılan kredi tutarlarından geri dönen taksitler ile faiz geliri, KKTC Merkez Bankasındaki Reel Sektörün Desteklenmesi geri dönüş hesaplarında toplanacak ve Reel Sektörün Desteklenmesi kullanım alanına tahsis edilen kaynaklara eklenerek aynı şekilde kullanılacaktır.

Reel sektör projeleri detay programı (Ek-7) sayılı listede gösterilmiş olup, söz konusu detay programda yer alan alt projeler arasında ödenek aktarması yapmaya ve yeni alt proje eklemeye KKTC makamları ile istişare edilerek Yardım Heyeti Başkanlığı yetkilidir.

5. Savunma ödeneklerine ilişkin olarak;

- 2012 yılında tahsis edilen 185.000.000 TL,
- 2011 yılından devreden 16.981.331,88 TL,

olmak üzere toplam 201.981.331,88 TL kaynak ayrılmıştır.

Yapılacak savunma ödemelerinin karşılanabilmesi için T.C. Ziraat Bankasındaki T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Savunma Hesabından aynı Bankadaki KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabına yeteri kadar ödenek, belli periyotlar dahilinde aktarılacaktır. Ödemeler KKTC Maliye Bakanlığı Hazine ve Muhasebe Dairesi Savunma Harcamaları Hesabından yapılacaktır. İş avansı verilmesini gerektiren durumlarda da süreç aynı şekilde işletilecektir.

Savunma ödeneklerinin alt kalemleri arasında yapılacak aktarmalar Yardım Heyeti Başkanlığınca sonuçlandırılacaktır.

6. Teşvik ödeneklerine ilişkin olarak;

- 2012 yılında tahsis edilen 1.000.000 TL,
- 2011 yılından devreden 22.952.199,90 TL,

olmak üzere toplam 23.952.199,90 TL kaynak ayrılmıştır.

2012 yılında tahsis edilen bütçe ödeneği bu kaynağın kullanımını düzenleyen Kararname Hükümleri doğrultusunda kullanılacaktır. 2011 yılından devreden ödeneğin kullanım usulü ise T.C. Teknik Heyeti tarafından belirlenecektir.

7. Türkiye Cumhuriyeti tarafından önceki yıllarda Mali Sektörün Desteklenmesi amacıyla sağlanan ve KKTC Hazinesi üzerinden bankaların ve PEYAK'ın tasfiyesi için kullanılan kaynaklardan, tasfiyeyi sağlayan idarelerce KKTC Hazinesine geri ödenen tutarlar, KKTC Merkez Bankasındaki "Mali Sektör Geri Dönüş" hesabında toplanacaktır. Bu hesapta toplanan miktarlar KKTC Hazinesinin KKTC Merkez Bankasından ve bankalardan 31/12/2001 tarihine kadar almış olduğu borçlarının (Hazine garantili KİT Borçları dahil) geri ödemelerinde, reformların finansmanında ve faaliyette olduğu dönemde KTHY personelinin ödenmeyen sigorta primlerinin ödenmesinde, KKTC Merkez Bankasının teklifi ve T.C. Teknik Heyeti'nin kararıyla, Yardım Heyeti Başkanlığınca serbest bırakılmak suretiyle kullanılacaktır.

8. KKTC Hükümetinin veya Yardım Heyeti Başkanlığının ihtiyaç görmesi üzerine KKTC'de geçici olarak görevlendirilen T.C. Kamu Kurum ve Kuruluşları personeline ödenecek geçici görev yolluğu, kira tazminatı, koordinatörlük tazminatı, ek ders ücreti gibi ek ödemelerin oran ve miktarları ile ödeme usul ve esasları Kıbrıs ile ilgili koordinasyon işlerinden sorumlu T.C. Başbakan Yardımcısının onayı ile belirlenecek ve Lefkoşa kaynaklı ilgili projelerden ödenecektir.

İşbu Protokol 26/01/2012 tarihinde 2 (iki) asıl nüsha olarak Ankara ve Lefkoşa'da imzalanmıştır.

(İmza)

(İmza)

İrsen KÜÇÜK

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Başbakanı**

Beşir ATALAY

**Türkiye Cumhuriyeti
Başbakan Yardımcısı**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2012 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İCMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2011 YILINDAN DEVREDEDEN				2012		TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT	BÜTÇE ÖDENEĞİ / EMANETİ				
HİBE	2.248.291,29	34.090.654,21	204.829.677,68	241.168.623,18	394.000.000,00	10.843.170,69	646.011.793,87
SAVUNMA ÖDENEKLERİ	0,00	13.981.331,88	3.000.000,00	16.981.331,88	185.000.000,00		201.981.331,88
ALTYAPI PROJELERİ	2.192.390,31	6.008.394,00	145.877.477,78	154.078.262,09	158.000.000,00		312.078.262,09
- Ankara Kaynaklı Projeler			32.350.000,00	32.350.000,00	61.650.000,00		94.000.000,00
- Lefkoşa Kaynaklı Projeler	2.192.390,31	6.008.394,00	113.527.477,78	121.728.262,09	96.350.000,00		218.078.262,09
REEL SEKTÖR (Geri Dönüş Dahil) *	55.900,98	14.100.928,33	33.000.000,00	47.156.829,31	50.000.000,00	10.843.170,69	108.000.000,00
TEŞVİK KREDİLERİ (T.KALKINMA BANKASI)			22.952.199,90	22.952.199,90	1.000.000,00		23.952.199,90
KREDİ (**)	2.301.016,00	11.455.441,41	34.000.000,00	47.756.457,41	400.000.000,00	0,00	447.756.457,41
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	300.000.000,00		300.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	2.301.016,00	4.255.441,41	34.000.000,00	40.556.457,41	50.000.000,00		90.556.457,41
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	7.200.000,00	0,00	7.200.000,00	50.000.000,00		57.200.000,00
TOPLAM	4.549.307,29	45.546.095,62	238.829.677,68	288.925.080,59	794.000.000,00	10.843.170,69	1.093.768.251,28

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2011 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=1,9065 TL , 1 İngiliz Sterlini= 2,9366 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2012 YILINDA
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN HİBE YARDIMLAR**

TL

AÇIKLAMALAR	2011 YILINDAN DEVREDEN				2012		TOPLAM
	KKTC'deki		(Türkiye'deki)	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT	BÜTÇE EMANETİ				
SAVUNMA ÖDENEKLERİ	0,00	13.981.331,88	3.000.000,00	16.981.331,88	185.000.000,00	0,00	201.981.331,88
ALTYAPI PROJELERİ	2.192.390,31	6.008.394,00	145.877.477,78	154.078.262,09	158.000.000,00	0,00	312.078.262,09
- Ankara Kaynaklı Projeler	0,00	0,00	32.350.000,00	32.350.000,00	61.650.000,00	0,00	94.000.000,00
- Lefkoşa Kaynaklı Projeler	2.192.390,31	6.008.394,00	113.527.477,78	121.728.262,09	96.350.000,00	0,00	218.078.262,09
REEL SEKTÖR (Geri Dönüş Dahil) *	55.900,98	14.100.928,33	33.000.000,00	47.156.829,31	50.000.000,00	10.843.170,69	108.000.000,00
TEŞVİK KREDİLERİ (T.KALKINMA BANKASI)	0,00	0,00	22.952.199,90	22.952.199,90	1.000.000,00	0,00	23.952.199,90
TOPLAM	2.248.291,29	34.090.654,21	204.829.677,68	241.168.623,18	394.000.000,00	10.843.170,69	646.011.793,87

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2011 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=1,9065 TL , 1 İngiliz Sterlini= 2,9366 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2012 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK HİBE YARDIMLAR**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
07-82-32-00-04-1-1-00-1-05-6	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için)	185.000.000,00
	Yurt Dışına Yapılan Transferler (Güv. Kuv. Kom., Siv. Sav. Baş.giderleri için) (2011 Yılı Devir)	3.000.000,00
07-82-32-00-04-1-1-00-1-07-2	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı Yatırımları için)	158.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Alt Yapı Yatırımları için) (2011 Yılı Devir)	145.877.477,78
07-82-32-00-01-1-2-00-1-08-2	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Reel Sektör)	50.000.000,00
	Yurt Dışı Sermaye Transferleri (Reel Sektör) (2011 Yılı Devir)	33.000.000,00
28.01.34.00-01.1.2.00-1-08.2	Yurt Dışı Borç Verme (Teşvik kredileri)	1.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Teşvik kredileri) (Emanet)	22.952.199,90
	TOPLAM	598.829.677,68

NOT: 2011 yılından nakit olarak KKTC'nde devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

2012 YILI YATIRIM PROJELERİ

TL.

	DEVİR ÖDENEĞİ	2012 BÜTÇE	TOPLAM ÖDENEK
GENEL TOPLAM	154.078.262,09	158.000.000	312.078.262,09
ANKARA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	32.350.000	61.650.000	94.000.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	17.500.000	32.000.000	49.500.000
KKTC Karayolları Master Plan Uygulama Projesi	13.000.000	30.000.000	43.000.000
Ercan Havaalanı SMART Projesi	2.000.000	0	2.000.000
Ercan Havaalanı ILS Projesi	2.500.000	0	2.500.000
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi	0	2.000.000	2.000.000
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	0	150.000	150.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi	0	150.000	150.000
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	0	16.000.000	16.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu Giderlerine Katkı Projesi	0	13.000.000	13.000.000
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampusu Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	0	3.000.000	3.000.000
ÇEVRE SEKTÖRÜ	1.350.000	0	1.350.000
Yeni Baraj, Ana İsale Hatları, Diğer Su Etüt Proje ve Yatırımları Projesi	1.350.000	0	1.350.000
SAVUNMA GÜVENLİK SEKTÖRÜ	2.000.000	1.000.000	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi	2.000.000	1.000.000	3.000.000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	11.500.000	12.500.000	24.000.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi	2.000.000	1.000.000	3.000.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	4.500.000	1.500.000	6.000.000
E-Devlet Projesi	5.000.000	10.000.000	15.000.000
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	121.728.262,09	96.350.000	218.078.262,09
TARIM SEKTÖRÜ	7.520.000	8.300.000	15.820.000
Bitki Korma ve Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	30.000	200.000	230.000
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi	340.000	0	340.000
Hayvancılığın ve Organize Hayvan Barınaklarının Geliştirilmesi Projesi	300.000	0	300.000
Hayvan İslahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Projesi	600.000	2.000.000	2.600.000
Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi	400.000	900.000	1.300.000
KKTC Ormanlık Sektörünü Geliştirme Projesi	1.600.000	3.000.000	4.600.000
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi	300.000	1.500.000	1.800.000
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	350.000	200.000	550.000
Gıda Laboratuvarı Projesi	3.600.000	0	3.600.000
Sınır Kontrol Noktası Oluşturma Projesi	0	500.000	500.000
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	0	3.000.000	3.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	0	3.000.000	3.000.000
ENERJİ SEKTÖRÜ	6.225.000	100.000	6.325.000
Elektrik Altyapılarının Tamamlanmasına Katkı Projesi	925.000	0	925.000
UCT Standartlarına Uyum Projesi	5.300.000	0	5.300.000
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi	0	100.000	100.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	15.090.000	19.300.000	34.390.000
Yol Yapım Projesi	12.800.000	18.850.000	31.650.000
Lefkoşa-Güzelyurt Duple Yolu III. Etap (Yılmazköy-Mevlevi-Güzelyurt-Kalkanlı) Projesi	660.000	0	660.000
Lefkoşa Şehirçi Ana Yolları Açma ve Bölünmüş Yolları Tamamlama Projesi	1.300.000	0	1.300.000
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi	260.000	200.000	460.000
Ercan Havaalanının Eksikliklerinin Giderilmesi Projesi	70.000	250.000	320.000
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	1.085.000	2.000.000	3.085.000
Telefon Şebekelerinin Geliştirilmesi Projesi	975.000	0	975.000
Televizyon ve Radyo Karasal Sayısal Yayınçılık Projesi	110.000	0	110.000
BRT Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	0	2.000.000	2.000.000
EĞİTİM SEKTÖRÜ	6.247.000	7.250.000	13.497.000
Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	4.000.000	4.000.000	8.000.000
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	0	500.000	500.000
Gençlere Yönelik Etkinliklerin Desteklenmesi Projesi	150.000	1.000.000	1.150.000
Lefkoşa Gençlik Merkezi Yapımı ve Geliştirme Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Ölçme ve Değerlendirme Merkezi	0	250.000	250.000
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi	150.000	300.000	450.000
TC Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Destek Projesi	1.797.000	0	1.797.000
Sosyal Destek Projesi	150.000	200.000	350.000
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	9.588.000	10.438.000	20.026.000
Din Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	5.400.000	5.000.000	10.400.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi	1.350.000	3.000.000	4.350.000
Anıtlar, Şehitlikler ve Müzeler Yapım ve Onarımı ile Katkı Projesi	900.000	523.000	1.423.000
T.C.-KKTC Kültür ve Sanat İşbirliği Projesi	0	400.000	400.000
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi	60.000	300.000	360.000
Eski Eserlerin Restorasyonu Projesi	1.000.000	1.215.000	2.215.000
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi	878.000	0	878.000
SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM SEKTÖRÜ	4.600.000	5.950.000	10.550.000
Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	600.000	0	600.000
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi	0	200.000	200.000
Tıbbi Teçhizat ve Ambulans Alımı Projesi	4.000.000	1.500.000	5.500.000
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi	0	4.000.000	4.000.000
Hastane Etüt Proje	0	250.000	250.000
ÇEVRE SEKTÖRÜ	16.950.000	8.500.000	25.450.000
Atık Su Arıtma Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	3.000.000	0	3.000.000
İçme Suları, İsale Hatları, Türbin Yenileme ve Dere İslahı Katkı Projesi	12.550.000	6.000.000	18.550.000
Su Sondajları Projesi	100.000	500.000	600.000
Ulusal Fiziki Plan Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Su Deposu İnşaatları Projesi	1.000.000	500.000	1.500.000
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi	300.000	500.000	800.000
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ	1.720.000	975.000	2.695.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi	30.000	225.000	255.000
Polis Teşkilatını Güçlendirme Projesi	1.690.000	0	1.690.000
Demirhan Karakol Projesi	0	750.000	750.000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	52.703.262,09	30.537.000	83.240.262,09
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi	75.000	150.000	225.000
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi	100.000	400.000	500.000
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi	0	2.000.000	2.000.000
Hizmet Binaları Yapım, Onarım, Donanım ve Tamamlama Projesi	10.000.000	7.750.000	17.750.000
Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	34.919.468	11.880.532	46.800.000
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf vb. STK'lara Katkı Projesi	2.000.000	1.200.000	3.200.000
K.K.T.C.'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi	300.000	1.200.000	1.500.000
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Etüt Projesi	222.000	0	222.000
Nüfus Sayımı Projesi	2.650.000	0	2.650.000
Tamamlama Projesi	2.436.794,09	5.956.468	8.393.262,09

**2012 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK ALT YAPI PROJELERİ DETAY LİSTESİ**

TL

ALT YAPI PROJELERİ	2011 DEVİR ÖDENEĞİ	2012 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2012 TOPLAM
GENEL TOPLAM	154.078.262,09	158.000.000	312.078.262,09
ANKARA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	32.350.000	61.650.000	94.000.000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	17.500.000	32.000.000	49.500.000
KKTC Karayolları Master Plan Uygulama Projesi	13.000.000	30.000.000	43.000.000
Bitüm Temini Projesi	5.000.000		
Geçitkale Dörtüyl Bölünmüş Yolu, Gazimağusa-İskele Bölünmüş Yolu, Girne Çevre Yolu, Tatlısu-Kaplıca			
Balalan-Ziyamet Yol Yapımı	13.000.000		
Uygulama Projesi (Güzelyurt-Lefke Bölünmüş Yolu, Lefkoşa Çevre Yolu, Alsancak-Lapta Bölünmüş Yol, İskele-Çayırova Yolu, Master Plan Etüt proje İşleri)	23.000.000		
Makine-Ekipman ve Başüstü Levha Temini Projesi	2.000.000		
Ercan Havaalanı SMART Projesi	2.000.000	0	2.000.000
Ercan Havaalanı SMART Projesi	2.000.000		
Ercan Havaalanı ILS Projesi	2.500.000	0	2.500.000
Ercan Havaalanı ILS Projesi	2.500.000		
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi	0	2.000.000	2.000.000
Ercan Havaalanı Geliştirme Projesi	2.000.000		
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	0	150.000	150.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi	0	150.000	150.000
Vakıflar İdaresi Bilgi Yönetimi Projesi	150.000		
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	0	16.000.000	16.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	0	13.000.000	13.000.000
ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Giderlerine Katkı Projesi	13.000.000		
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	0	3.000.000	3.000.000
İTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	3.000.000		
ÇEVRE SEKTÖRÜ	1.350.000	0	1.350.000
Yeni Baraj, Ana İsale Hatları, Diğer Su Etüt Proje ve Yatırımları Projesi	1.350.000	0	1.350.000
Etüt ve Proje Çalışmaları	1.350.000		
SAVUNMA GÜVENLİK SEKTÖRÜ	2.000.000	1.000.000	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi	2.000.000	1.000.000	3.000.000
Yeni Cezaevi Yapımı Projesi	3.000.000		
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ	11.500.000	12.500.000	24.000.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi	2.000.000	1.000.000	3.000.000
Müşavirlik Hizmetleri Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehirliğince belirlenecek usul ve esaslara göre kullanılacaktır)	1.000.000		
2010-12 Programı Araştırma Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehirliğince belirlenecek usul ve esaslara göre kullanılacaktır)	2.000.000		
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	4.500.000	1.500.000	6.000.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturulması Projesi	6.000.000		
E-Devlet Projesi	5.000.000	10.000.000	15.000.000
E-Devlet Projesi	15.000.000		
LEFKOŞA KAYNAKLI PROJELER TOPLAMI	121.728.262,09	96.350.000	218.078.262,09
TARIM SEKTÖRÜ	7.520.000	8.300.000	15.820.000
Bitki Korma ve Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	30.000	200.000	230.000
Sertifikalı Üretim Modellerinin Geliştirilmesi Projesi	30.000		
Sınır Kontrol Noktaları Oluşturma Projesi	200.000		
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi	340.000	0	340.000
Modern Sulama Sistemlerinin Geliştirilmesi Projesi	340.000		
Hayvancılığın ve Organize Hayvan Barınaklarının Geliştirilmesi Projesi	300.000	0	300.000
Organize Hayvan Barınaklarına Katkı Projesi	300.000		
Hayvan İslahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Projesi	600.000	2.000.000	2.600.000
Laboratuvarların Akreditasyonu Projesi	400.000		
Pedigrili İşletmeler Oluşturma Projesi	400.000		
Sınır Kontrol Noktaları Oluşturma Projesi	400.000		
Mücadele Programları Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	400.000		
Hayvan İslahı, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadele Diğer Projeleri	1.000.000		
Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Projesi	400.000	900.000	1.300.000
TAGEP Projesi	200.000		
İşbirliği Araştırma Projesi	800.000		
Diğer Araştırma Projeleri	300.000		
KKTC Ormançılık Sektörünü Geliştirme Projesi	1.600.000	3.000.000	4.600.000
Ağaçlandırma Projesi	1.300.000		
Amelajman Eğitim ve Araştırma Projesi	200.000		
Koruma Faydalanma ve Mekanizasyon Projesi	200.000		
Ormançılık Sektörünü Geliştirmeye Yönelik Diğer Projeler	2.900.000		
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi	300.000	1.500.000	1.800.000
Balıkçı Barınaklarının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi Projesi	1.800.000		
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	350.000	200.000	550.000
Meteoroloji Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	550.000		
Gıda Laboratuvarı Projesi	3.600.000	0	3.600.000
Gıda Laboratuvarı Projesi	3.600.000		
Sınır Kontrol Noktası Oluşturma Projesi	0	500.000	500.000
Sınır Kontrol Noktası Oluşturma Projesi	500.000		
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	0	3.000.000	3.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	0	3.000.000	3.000.000
Organize Sanayi Bölgeleri Altyapı İnşaatına Katkı Projesi	3.000.000		

ALT YAPI PROJELERİ

	2011 DEVİR ÖDENEĞİ	2012 BÜTÇE ÖDENEĞİ	2012 TOPLAM
ENERJİ SEKTÖRÜ	6.225.000	100.000	6.325.000
Elektrik Altyapılarının Tamamlanmasına Katkı Projesi	925.000	0	925.000
Trafo Merkezleri Kurulumu Projesi	925.000		
UCT Standartlarına Uyum Projesi	5.300.000	0	5.300.000
UCT Standartlarına Uyum Projesi	5.300.000		
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi	0	100.000	100.000
Akaryakıt Birimi Laboratuvarının Geliştirilmesi Projesi	100.000		
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ	15.090.000	19.300.000	34.390.000
Yol Yapım Projesi	12.800.000	18.850.000	31.650.000
Dipkarpaç-Yenierenköy II Etap Yol Yapımı Projesi	8.000.000		
Gazimagusa-İskele Anayol Aydınlatma Projesi	300.000		
Bölünmüş Yollarda Aydınlatma ve Refüj Düzenlemesi	5.500.000		
Ergani-Kilitkaya Yol Yapımı Projesi	2.200.000		
Girne Çevre Yolu Su Hattı Öteleme Projesi	350.000		
Yol Bakım ve Onarım Projesi	1.450.000		
Etüt-Proje İşleri	500.000		
Metehan-Güzelyurt Bölünmüş Yolu Bağlantı Yolu Projesi	9.000.000		
Şht. Ecvet Yusuf Caddesi-Bakanlıklar Yolu Projesi	750.000		
Gönyeli Çemberi-Ercan Havaalanı Kavşağı Arası Asfalt Kaplama İşleri Projesi	2.600.000		
Dipkarpaç-Zafer Burnu Yolu Projesi	1.000.000		
Lefkoşa-Güzelyurt Duple Yolu III. Etap (Yılmazköy-Mevlevi-Güzelyurt-Kalkanlı) Projesi	660.000	0	660.000
Lefkoşa-Güzelyurt Duple Yolu III. Etap (Yılmazköy-Mevlevi-Güzelyurt-Kalkanlı) Projesi	660.000		
Lefkoşa Şehiriçi Ana Yolları Açma ve Bölünmüş Yolları Tamamlama Projesi	1.300.000	0	1.300.000
Kumsal-Metehan Bölünmüş Yolu Yapım Projesi	1.300.000		
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi	260.000	200.000	460.000
Limanların ve Diğer Kıyı Yapılarının Geliştirilmesi Projesi	460.000		
Ercan Havaalanının Eksikliklerinin Giderilmesi Projesi	70.000	250.000	320.000
Ercan Havaalanının Eksikliklerinin Giderilmesi Projesi	320.000		
HABERLEŞME SEKTÖRÜ	1.085.000	2.000.000	3.085.000
Telefon Şebekelerinin Geliştirilmesi Projesi	975.000	0	975.000
Malzeme Temini ve Tesisi Projesi	5.000		
MSAN Projesi	970.000		
Televizyon ve Radyo Karasal Sayısal Yayıncılık Projesi	110.000	0	110.000
Televizyon ve Radyo Karasal Sayısal Yayıncılık Projesi	110.000		
BRT Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	0	2.000.000	2.000.000
Verici İstasyonlarının Güçlendirilmesi Projesi	2.000.000		
EĞİTİM SEKTÖRÜ	6.247.000	7.250.000	13.497.000
Eğitim ve Öğretim Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi	4.000.000	4.000.000	8.000.000
Köy Kadın Kurslarının Teknik ve Donanım Açısından Desteklenmesi	50.000		
Yaygın ve Mesleki Eğitim Kursları Projesi	30.000		
Atatürk Öğretmen Akademisi Öğrencilerinin Kültürel Etkinlik Programı	30.000		
Eğitim Bilimleri Araştırma Desteği	30.000		
Derslik Yapımı ve Okul Onarımı Projesi	6.460.000		
Öğretmen ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim ve Kültürel Etkinlikler Projesi	200.000		
Öğrenci Değişim Gezileri ve Kültürel Etkinlikler Projesi	600.000		
Okulların Teknolojik Donanımı	100.000		
Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi ve Öğretim Programlarının Güçlendirilmesi Projesi	500.000		
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	0	500.000	500.000
Meslek Liseleri Altyapı Modernizasyon Projesi	500.000		
Gençlere Yönelik Etkinliklerin Desteklenmesi Projesi	150.000	1.000.000	1.150.000
Kantara Gençlik Kampının Bakım Onarımı ile Çevre Düzenlemesi Projesi	300.000		
Sosyal Etkinlik Projesi	500.000		
Gençlere Yönelik Diğer Etkinlikler	350.000		
Lefkoşa Gençlik Merkezi Yapımı ve Geliştirme Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Lefkoşa Gençlik Merkezi Yapımı ve Geliştirme Projesi	1.000.000		
Ölçme ve Değerlendirme Merkezi	0	250.000	250.000
Ölçme ve Değerlendirme Merkezi	250.000		
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi	150.000	300.000	450.000
Sportif Faaliyetlere ve Spor Tesislerine Katkı Projesi	450.000		
TC Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Destek Projesi	1.797.000	0	1.797.000
TC Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Destek Projesi	1.797.000		
Sosyal Destek Projesi	150.000	200.000	350.000
Sosyal Destek Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükşehirçe uygun görülen; STK'lara harcama karşılığı veya katkı şeklinde, sosyal kesimlere ise görevlendirilecek bir kamu kurumu tarafından harcama karşılığında kullanılacaktır.)	350.000		
KÜLTÜR SEKTÖRÜ	9.588.000	10.438.000	20.026.000
Din Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	5.400.000	5.000.000	10.400.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi	1.350.000	3.000.000	4.350.000
Tanıtma, Enformasyon ve Tören Giderlerine Katkı Projesi (Tanıtma ve tören giderleri, 20 Temmuz, 15 Kasım, 29 Ekim, 30 Ağustos ve diğer törenlerin giderleri, KKTC üniversitelerinde okuyan üçüncü ülke uyruklu öğrencilere burs verilmesi, tanıtma amaçlı kitap, dergi ve yayımları, bayrak ve afiş vb. tanıtım malzemeleri alımı, tanıtma amacıyla yurt dışındaki toplantı, festival, spor müsabakalarına katılacak ekip ve heyetlerin giderleri, tanıtma amacıyla yurt dışından KKTC'ye gelecek gazeteci, bilim adamı, siyaset adamı ve diğer heyetlerin giderleri, KKTC'de gerçekleştirilecek uluslararası sanat festivali giderleri, Temsilcilik giderleri, Yurtdışı toplantılara katılacak STK giderleri, stand kira bedelleri)	4.350.000		
Anıtlar, Şehitlikler ve Müzeler Yapım ve Onarım ile Katkı Projesi	900.000	523.000	1.423.000
Şehitlik, Mezarlık ve Anıtların Bakım ve Onarımı	1.423.000		
T.C.-KKTC Kültür ve Sanat İşbirliği Projesi	0	400.000	400.000
Türksoy Etkinliklerine Katkı	70.000		
Yaratıcı Yazarlık Atölyesi Projesi	50.000		
Kültürel Yayınların Desteklenmesi Projesi	50.000		
Kitap Fuarı ve Kültürel Etkinlik Projesi	230.000		
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi	60.000	300.000	360.000
Salamis Antik Kenti Kazısına Katkı Projesi	360.000		
Eski Eserlerin Restorasyonu Projesi	1.000.000	1.215.000	2.215.000
Kıbrıs Türk İslam Eserleri Müzesi Restorasyonu	110.000		
Kertikli Hamamının Restorasyonu	400.000		
Hız Ömer Türbesi Projesi	1.065.000		

ALT YAPI PROJELERİ		2011	2012	2012
		DEVİR ÖDENEĞİ	BÜTÇE ÖDENEĞİ	TOPLAM
Laleli Camii Restorasyonu	200.000			
Akkavut Mescidi Restorasyonu	100.000			
Lefkoşa Dükkanlarönü Camii Restorasyonu	50.000			
Tarihi Osmanlı Çeşmelerinin Restorasyonu	50.000			
Tarihi Beşparmak Camii Restorasyonu	150.000			
Kırklar Tekkesi Restorasyon	90.000			
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi		878.000	0	878.000
Lefkoşa Belediyesi Tiyatro Binası Yapımına Katkı Projesi	878.000			
SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM SEKTÖRÜ		4.600.000	5.950.000	10.550.000
Sağlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi		600.000	0	600.000
Sağlık Otomasyonu Projesi	600.000			
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi		0	200.000	200.000
Devlet Laboratuvarına Teçhizat Alımı ve Akreditasyon Projesi	200.000			
Tıbbi Teçhizat ve Ambulans Alımı Projesi		4.000.000	1.500.000	5.500.000
Tıbbi Teçhizat	5.400.000			
Ambulans Alımı	100.000			
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi		0	4.000.000	4.000.000
Onkoloji Hastanesi Yapım Projesi	4.000.000			
Hastane Etüt Proje		0	250.000	250.000
Hastane Etüt Proje	250.000			
ÇEVRE SEKTÖRÜ		16.950.000	8.500.000	25.450.000
Atık Su Arıtma Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Katkı Projesi		3.000.000	0	3.000.000
Girne Atık Su Arıtma Tesisi	450.000			
Doğal Arıtma Projesi	1.000.000			
Girne Arıtma Derin Deşarj Projesi	1.000.000			
Çevre Koruma Geliştirme ve Kirliliği Önleme Projesi	550.000			
İçme Suları, İsale Hatları, Türbin Yenileme ve Dere Islahı Katkı Projesi		12.550.000	6.000.000	18.550.000
Göletler ve Derevasyon Kanal Bakım Onarımı ve Temizlik İşleri Projesi	500.000			
İçmesuyu, Pompaj Hatları ve Depolar Arasına Yapılacak İsale Hatları Projesi	17.550.000			
Derivasyon Kanalı Gölet ve Pınarların Düzenlenmesi	500.000			
Su Sondajları Projesi		100.000	500.000	600.000
Sondaj ve Etüt Projeleri	600.000			
Ülkesel Fiziki Plan Projesi		0	1.000.000	1.000.000
Ülkesel Fiziki Plan Projesi	1.000.000			
Su Deposu İnşaatları Projesi		1.000.000	500.000	1.500.000
Su Deposu İnşaatları Projesi	1.500.000			
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi		300.000	500.000	800.000
Dalgıç Pompa ve Aksamları Projesi	800.000			
SAVUNMA, GÜVENLİK VE ADALET SEKTÖRÜ		1.720.000	975.000	2.695.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi		30.000	225.000	255.000
Cezaevinin Geliştirilmesi Projesi	255.000			
Polis Teşkilatını Güçlendirme Projesi		1.690.000	0	1.690.000
İtfaiye Aracı Alımı Projesi	1.690.000			
Demirhan Karakol Projesi		0	750.000	750.000
Demirhan Karakol Projesi	750.000			
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ		52.703.262,09	30.537.000,00	83.240.262,09
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi		75.000	150.000	225.000
Otomasyon Projelerine Katkı Projesi	225.000			
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi		100.000	400.000	500.000
Maliye İdaresini Geliştirme Projesi	500.000			
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi		0	2.000.000	2.000.000
T.C.'den Görevli Olarak Gelen Kamu Görevlileri ve Uzmanların Ücretleri Projesi (T.C. Kurumlarınca KKTC'de geçici görevlendirilen personelin harcırah, yol gideri, ek çalışma karşılıkları, ek ders ile kira tazminatı ve diğer giderleri için harcanacaktır.)	2.000.000			
Hizmet Binaları Yapım, Onarım, Donanım ve Tamamlama Projesi		10.000.000	7.750.000	17.750.000
Milli Arşiv Binası Yapım Projesi	3.000.000			
Lefkoşa Vergi , Emlak ve Malzeme Daireleri Binası Yapım Projesi	4.000.000			
İskele Kaymakamlık-Mahkeme ve Savcılık Binası Yapım Projesi	5.000.000			
Su İşleri Kapalı Ambar Yapımı	480.000			
İskele Sağlık Merkezi Yapımı	900.000			
Girne Dr. Akçiçek Hastanesi Ek İnşaat Projesi	1.200.000			
Sağlık Bakanlığı Bina Projesi	2.000.000			
Bina Onarım ve Donanım Projesi	1.170.000			
Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi		34.919.468	11.880.532	46.800.000
2012 Yılı Belediyelerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	28.000.000			
2012 Yılı Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Projesi	2.000.000			
2011 Yılı Belediye ve Köylerin Altyapı Yatırımlarına Katkı Devir Projesi	16.800.000			
Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf vb. STK'lara Katkı Projesi		2.000.000	1.200.000	3.200.000
Türk Eğitim Derneği Koleji Yapımına Katkı	1.706.000			
KKTC Kızılay'ının Yapacağı Etkinliklere Katkı	350.000			
Diğer Dernek, Birlik, Kulüp, Sendika, Vakıf vb. STK'lara Katkı (T.C. Lefkoşa Büyükşehirince uygun görülen STK'lara harcama karşılığı veya katkı şeklinde kullanılacaktır.)	1.144.000			
K.K.T.C.'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi		300.000	1.200.000	1.500.000
KKTC'de Nirengi Ağı Oluşturma Projesi	1.500.000			
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Etüt Projesi		222.000	0	222.000
Lefkoşa Surları Bölgesi Renevasyon Etüt Projesi	222.000			
Nüfus Sayımı Projesi		2.650.000	0	2.650.000
Nüfus Sayımı Projesi	2.650.000			
Tamamlama Projesi		2.436.794,09	5.956.468	8.393.262,09
Tamamlama Projesi	8.393.262			

REEL SEKTÖRÜN DESTEKLENMESİ PROJESİ 2012 YILI KAYNAK DURUMU

	PARA CİNSİ	2011'dan DEVREDEN TUTAR	DEVİR KURU	2012 TOPLAM KAYNAK (TL)
A- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR		367.822,77		367.822,77
KOOPERATİF MERKEZ BANKASI (Zirai Krediler)	TL	328.539,77	1,0000	328.539,77
KKTC KALKINMA BANKASI		0,00		0,00
VAKIFLAR BANKASI		39.283,00		39.283,00
B- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (USD)		2.493.902,22		4.754.624,58
K. VAKIFLAR BANKASI	USD	725.745,90	1,9065	1.383.634,56
İKTİSAT BANKASI		484.638,32		923.962,96
KKTC KALKINMA BANKASI		1.283.518,00		2.447.027,07
C- KREDİ GERİ DÖNÜŞÜ-NAKİT DEVİR (STG)	STG	55.748,00	2,9366	163.709,58
KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ GENEL TOPLAMI (A+B+C)				5.286.156,93

2011	DEVREDEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ (A+B+C)	5.286.156,93
	DEVREDEN AÇIK AVANS (KKTC Hazine)	55.900,98
	DEVREDEN NAKİT (T.C. Ziraat Bankası)	8.814.771,40
	DEVREDEN (T.C. Hazine)	33.000.000,00
2012	T.C. BÜTÇE ÖDENEĞİ	50.000.000,00
	BEKLENEN KREDİ GERİ DÖNÜŞLERİ	10.843.170,69
GENEL TOPLAM		108.000.000,00

2012 YILI REEL SEKTÖR PROJELERİ

REEL SEKTÖR PROJELERİ	2011 DEVİR ÖDENEĞİ	2012 BÜTÇE	TL
			2012 TOPLAM
GENEL TOPLAM	47.156.829,31	60.843.170,69	108.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	5.500.000	3.000.000	8.500.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı	5.000.000	0	5.000.000
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı	0	2.000.000	2.000.000
Tarımsal Hibe Programı	500.000	0	500.000
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	3.114.000	10.500.000	13.614.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Faiz Destekli Kredi programı	1.000	0	1.000
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı	112.000	2.500.000	2.612.000
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	4.000.000	4.000.000
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı	1.000	0	1.000
TURİZM SEKTÖRÜ	19.135.000	23.850.000	42.985.000
Yarım Kalmış Otellerin Tamamlanması ve Mevcut Otel ve Rest. Geliş. Kredi Verilmesi Projesi	560.000	0	560.000
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı	5.140.000	1.000.000	6.140.000
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı	0	3.000.000	3.000.000
Eko Turizmi ve Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi	235.000	150.000	385.000
Turizm Tanıtım ve Ara Eleman Yetiştirme Projesi	700.000	1.000.000	1.700.000
Turizm Teşvik Programı	9.000.000	18.000.000	27.000.000
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi	3.500.000	700.000	4.200.000
YÜKSEK ÖĞRETİM SEKTÖRÜ	11.473.000	17.900.000	29.373.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımına Katkı Projesi	800.000	1.000.000	1.800.000
Lefke Avrupa Üniversitesinin Geliştirilmesine Katkı Projesi	900.000	0	900.000
Yükseköğretim Kurumlarında Mühendislik Laboratuvarlarının Geliştirilmesi Projesi	1.200.000	0	1.200.000
DAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	6.073.000	9.900.000	15.973.000
Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Projesi	1.500.000	3.000.000	4.500.000
Üniversitelerin Uluslararası Akreditasyonu ve Bologna Sürecine Hazırlanması Projesi	900.000	1.000.000	1.900.000
Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı	100.000	1.000.000	1.100.000
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi	0	2.000.000	2.000.000
DİĞER KAMU SEKTÖRÜ	7.934.829,31	5.593.171	13.528.000
Kırsal Kalkınma Projesi	5.000.000,00	0	5.000.000
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Projesi	0,00	3.000.000	3.000.000
Tamamlama Projesi	2.934.829,31	2.593.170,69	5.528.000

**2012 YILINDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARIYLA
FİNANSE EDİLECEK REEL SEKTÖR PROJELERİ DETAY LİSTESİ**

	2011 DEVİR ÖDENEĞİ	2012 BÜTÇE	2012 TOPLAM
REEL SEKTÖR PROJELERİ			
GENEL TOPLAM	47.156.829,31	60.843.170,69	108.000.000,00
TARIM SEKTÖRÜ	5.500.000	3.000.000	8.500.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi	0	1.000.000	1.000.000
Tarım Sektörünün Geliştirilmesi Projesi			
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı	5.000.000	0	5.000.000
Proje Destekli Tarımsal Kısmi Hibe Programı			
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı	0	2.000.000	2.000.000
Faiz Destekli Zirai Kredi Programı			
Tarımsal Hibe Programı	500.000	0	500.000
Tarımsal Hibe Programı			
Hayvan Barınakları Geliştirme ve Tarımsal Elektrifikasyon Programı			
SANAYİ, TİCARET VE MADENCİLİK SEKTÖRÜ	3.114.000	10.500.000	13.614.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı	3.000.000	3.000.000	6.000.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Proje Destekli Kısmi Hibe Programı			
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	1.000	0	1.000
Sanayici ve KEZ'e Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı			
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı	0	1.000.000	1.000.000
Lefkoşa-Arasta Esnafına Renevasyon Amaçlı Faiz Destekli Kredi Programı			
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı	112.000	2.500.000	2.612.000
Kalite Belgesi, Fuar, Pazarlama ve Navlun Hibe Destek Programı			
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı	0	4.000.000	4.000.000
Esnafa ve Hizmet Sektörüne Yönelik Faiz Destekli Kredi Programı			
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı	1.000	0	1.000
Faiz Destekli KOBİ Yatırım Kredi Programı			
TURİZM SEKTÖRÜ	19.135.000	23.850.000	42.985.000
Yarım Kalmış Otellerin Tamamlanması ve Mevcut Otel ve Rest. Geliş. Kredi Verilmesi Projesi	560.000	0	560.000
Restorantların Renevasyonu ve Geliştirilmesi Amacıyla Kredi Verilmesi			
Yarım Kalmış Otellere ve Ters Ozmoz Tesislerine Kredi Verilmesi			
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı	5.140.000	1.000.000	6.140.000
Turizm Yatırımlarına Faiz Destekli Kredi Programı			
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı	0	3.000.000	3.000.000
Turizm Projelerine Kısmi Hibe Programı			
Eko Turizmi ve Pansiyonculuğu Geliştirme Projesi	235.000	150.000	385.000
Karpaz Pansiyonculuk Kredi Projesi			
Turizm Tanıtım ve Ara Eleman Yetiştirme Projesi	700.000	1.000.000	1.700.000
Reklam ve Tanıtım Giderlerine Katkı Projesi			
Turizm Sektörüne Ara Eleman Yetiştirilmesi Projesi			
Turizm Teşvik Programı	9.000.000,00	18.000.000,00	27.000.000
Charter Seferleri Destek Programı			
Türkiye'den Gelecek Turistlere Destek Programı			
Türkiye Harici Ülkelerden Gelecek Turistlere Destek Programı			
Özel İlgisi ve Seminer Gruplarına Destek Programı			
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi	3.500.000	700.000	4.200.000
Turizm Bölgeleri Alt Yapılarına Katkı ve Turizm Çeşitlendirme Projesi			
YÜKSEKÖĞRETİM SEKTÖRÜ	11.473.000	17.900.000	29.373.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımına Katkı Projesi	800.000	1.000.000	1.800.000
Üniversitelerin Ortak Tanıtımı İçin Uluslararası Fuarlara Katılım Katkısı			
Üniversitelerin Tanıtımında Kullanılmak Üzere Yapıtılan Promosyon Meteryali			
Üniversitelerin Medya Tanıtım Giderleri			
Üniversite ve Öğrencilerin Eğitim ve Sosyal Amaçlı Faaliyetlerine Katkı			
Lefke Avrupa Üniversitesinin Geliştirilmesine Katkı Projesi	900.000	0	900.000
Yerleşke Güvenlik Kamera Sistemi			
Sağlık Merkezi			
Yükseköğretim Kurumlarında Mühendislik Laboratuvarlarının Geliştirilmesi Projesi	1.200.000	0	1.200.000
Lefke Avrupa Üniversitesinin Mühendislik Fakültesi Kimya Laboratuvarı Kurulmasına Katkı			
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Tarım Bilim ve Teknolojileri Fakültesi Laboratuvarı			
Girne Amerikan Üniversitesi Mühendislik ve Teknopark Laboratuvarlarına Katkı			
Doğu Akdeniz Üniversitesi Biyoloji Laboratuvarı Projesi			
Yükseköğretim Kurumlarında Mühendislik Laboratuvarlarının Geliştirilmesine Katkı			
DAÜ Yatırım Giderlerine Katkı Projesi	6.073.000	9.900.000	15.973.000
Gazimagusa-Doğu Akdeniz Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi Donanım ve Çevre Düzenlemesi Projesi			
Konferans Salonu Tadilat Projesi			
Güvenlik Projesi			
Rektörlük Binası ve İdari Bina Projesi II Etap			
Eczacılık Fakültesi Öğrenci Laboratuvarı Projesi			
Tıp Fakültesi Laboratuvar Projesi			
Üniversitelerin Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Projesi	1.500.000	3.000.000	4.500.000
TUBİTAK İşbirliği ile Yürütülecek Bilimsel Araştırma Projeleri (İki ülke arasında imzalanan İşbirliği Protokolü ile belirlenen veya belirlenecek esaslar çerçevesinde T.C. Büyükelçiliği Yardım Heyeti Başkanlığına ilgili üniversitelere nakit aktarmak suretiyle kullanılacaktır)			
Üniversitelerin Uluslararası Akreditasyonu ve Bologna Sürecine Hazırlanması Projesi	900.000	1.000.000	1.900.000
DAÜ Akreditasyon Yatırımları			
Lefke Avrupa Üniversitesi İletişim Fakültesine TV Stüdyosu Kurulmasına Katkı			
Üniversitelerin Akreditasyon Faaliyetlerine Katkı			
Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı	100.000	1.000.000	1.100.000
KKTC Üniversitelerine Öğretim Üyesi Yetiştirilme Projesi (KKTC Üniversitelerine doktoralı öğretim üyesi yetiştirilmesi amacıyla ODTÜ -Ankara- ve Hacettepe Üniversitelerinde eğitim görecekt öğrencilere ödenecek aylık, seyahat gideri, araştırma-tez projesi katkısı)			
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi		2.000.000	2.000.000
Yükseköğretim Kurumları Laboratuvar Geliştirme Projesi			
DiĞER KAMU SEKTÖRÜ	7.934.829,31	5.593.170,69	13.528.000
Kırsal Kalkınma Projesi	5.000.000	0	5.000.000
Kırsal Kalkınma Projesi (T.C. Lefkoşa Büyükelçiliğince belirlenecek usul ve esaslar dahilinde, hibe, kredi veya alt yapı desteği şeklinde kullanılacaktır)			
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Projesi	0	3.000.000	3.000.000
Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Projesi			
Tamamlama Projesi	2.934.829,31	2.593.170,69	5.528.000
Tamamlama Projesi			

**2012 MALİ YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAYNAKLARINDAN KUZEY KIBRIS TÜRK
CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN KREDİLERİN
KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL**

**2012 MALİ YILI TÜRKİYE CUMHURİYETİ KAYNAKLARINDAN
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE SAĞLANAN KREDİNİN
KULLANIMINA İLİŞKİN PROTOKOL**

Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında 05/11/2009 tarihinde imzalanan 2010-2012 Dönemi Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü'nün III. maddesi 5. fıkrasında "Her yıl ayrılacak kaynakların harcama esas ve usulleri, bu protokolün diğer maddelerine aykırı olmamak üzere imzalanacak yıllık protokoller ile tespit edilecektir" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca T.C. 2012 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa ekli "E" işaretli cetvelin (5) numaralı açıklamasında "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur" hükmü bulunmaktadır.

Bu çerçevede 2012 yılında T.C. tarafından kredi amaçlı ayrılan kaynakların dağılımı ve kullanımı aşağıdaki esas ve usullere göre yapılacaktır:

1. 2012 yılında T.C. kaynaklarından KKTC'ne sağlanacak olan toplam kredi Protokol ekindeki (Ek-1) sayılı tabloda, yalnızca bütçe ödeneklerinden sağlanacak kredi ise (Ek-2) sayılı tabloda gösterilmiştir.

2. Söz konusu kredi, T.C. Teknik Heyeti kararına istinaden T.C. Hazine Müsteşarlığınca, KKTC Maliye Bakanlığının KKTC Merkez Bankasındaki hesabına nakit olarak aktarılacaktır.

3. Kamu Sektörü (Cari bütçe açığına katkı) için 2012 yılında 300.000.000 TL tahsis edilmiş olup, bu kaynak Kamunun Etkinliğinin ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Program'ının uygulanma durumu ve KKTC Hazinesinin nakit durumu dikkate alınarak aylık olarak kullanılacaktır.

Kamunun Etkinliğinin ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı alt bileşeni olan cari bütçenin takibinde aşağıdaki hususlar da dikkate alınacaktır:

a- Program eki matrisin 1.2.2'nci maddesi hükmü uygulanırken işten ayrılanların hesaplanmasında bir önceki yıl (2011 yılında) işten ayrılanlar dikkate alınacaktır. 2010-2012 yıllarını kapsayan Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolü gereği her ay hazırlanacak raporlarda kamu kurumları bazında ve tüm kamu çalışanlarını içerecek şekilde (KİT, Fon, Döner Sermaye, Belediye vb. çalışanları dahil) 2011 yılında çalışan, yeni işe alınan ve ayrılan personel sayıları ile 2012 yılında raporun hazırlandığı aya kadar yeni işe alınan ve işten ayrılan personel sayılarına yer verilecektir. Ayrıca yeni personel istihdamı için KKTC Maliye Bakanlığınca verilen izinler de rapora dahil edilecektir.

- b- Program eki matrisin 1.1.4'üncü maddesi ile KKTC 2012 Yılı Bütçe Kanunu'ndaki hükümler doğrultusunda borçlanma kuralına titizlikle uyulacak ve aylık raporlarda tüm kamuyu kapsayan borç stok durumu yer alacaktır. Kamu borçlarının yeniden yapılandırılması süreci ile ilgili olarak Yardım Heyeti Başkanlığına bilgi verilecektir.
- c- İçinde bulunulan ayın beşine kadar, bütçenin ay sonu gelir-gider tahmin özeti Yardım Heyeti Başkanlığına iletilecektir. Ayrıca bütçe kapsamındaki fonlar ile cari transferlere ilişkin ödemeler, bütçe tertipleri itibariyle listelenerek, ödeme işleminden önce Yardım Heyeti Başkanlığının bilgisine sunulacaktır.

4. Kamu Sektörü (Diğer) için;

- 2012 yılında tahsis edilen 50.000.000 TL,
  - 2011 yılından devreden 40.556.457,41 TL,
- olmak üzere toplam 90.556.457,41 TL kaynak ayrılmıştır.

5. Reform Destekleme Ödeneğine ilişkin olarak;

- 2012 yılında tahsis edilen 50.000.000 TL,
  - 2011 yılından devreden 7.200.000 TL,
- olmak üzere toplam 57.200.000 TL kaynak ayrılmıştır.

Reformları desteklemek için ayrılan bu kaynak, reformların finansmanında, özelleştirme uygulamalarında veya reformların tamamlanması şartına bağlı olarak bütçe açığı için kullanılacaktır. Özelleştirmelerden sağlanan gelirler öncelikli olarak özelleştirme uygulamaları ve kamu borçlarının ödenmesinde kullanılacaktır.

Kamu kurumlarında yapılacak reformlar kapsamında Reform Destekleme Ödeneği kredi teminatı olarak kullanılabilir. Uygulamaya ilişkin usul T.C. Teknik Heyeti tarafından belirlenir.

İşbu Protokol 26/01/2012 tarihinde 2 (iki) asıl nüsha olarak Ankara ve Lefkoşa'da imzalanmıştır.

(İmza)

(İmza)

İrsen KÜÇÜK

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Başbakanı**

Beşir ATALAY

**Türkiye Cumhuriyeti
Başbakan Yardımcısı**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2012 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE YAPILMASI PLANLANAN YARDIMLAR
(GENEL İCMAL)**

TL

AÇIKLAMALAR	2011 YILINDAN DEVREDEN				2012		TOPLAM
	KKTC'deki		Türkiye'deki	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ	BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ	
	AÇIK AVANS	NAKİT	BÜTÇE ÖDENEĞİ / EMANETİ				
HİBE	2.248.291,29	34.090.654,21	204.829.677,68	241.168.623,18	394.000.000,00	10.843.170,69	646.011.793,87
SAVUNMA ÖDENEKLERİ	0,00	13.981.331,88	3.000.000,00	16.981.331,88	185.000.000,00		201.981.331,88
ALTYAPI PROJELERİ	2.192.390,31	6.008.394,00	145.877.477,78	154.078.262,09	158.000.000,00		312.078.262,09
- Ankara Kaynaklı Projeler			32.350.000,00	32.350.000,00	61.650.000,00		94.000.000,00
- Lefkoşa Kaynaklı Projeler	2.192.390,31	6.008.394,00	113.527.477,78	121.728.262,09	96.350.000,00		218.078.262,09
REEL SEKTÖR (Geri Dönüş Dahil) *	55.900,98	14.100.928,33	33.000.000,00	47.156.829,31	50.000.000,00	10.843.170,69	108.000.000,00
TEŞVİK KREDİLERİ (T.KALKINMA BANKASI)			22.952.199,90	22.952.199,90	1.000.000,00		23.952.199,90
KREDİ (**)	2.301.016,00	11.455.441,41	34.000.000,00	47.756.457,41	400.000.000,00	0,00	447.756.457,41
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	300.000.000,00		300.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	2.301.016,00	4.255.441,41	34.000.000,00	40.556.457,41	50.000.000,00		90.556.457,41
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	7.200.000,00	0,00	7.200.000,00	50.000.000,00		57.200.000,00
TOPLAM	4.549.307,29	45.546.095,62	238.829.677,68	288.925.080,59	794.000.000,00	10.843.170,69	1.093.768.251,28

(*) Geri Dönüş Hesaplarından 2011 yılından devreden tutarlar "Nakit" verisine dahil olup, 1 ABD Doları=1,9065 TL , 1 İngiliz Sterlini= 2,9366 TL kuruyla hesaplanarak toplama dahil edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NCE 2012 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE VERİLMESİ PLANLANAN KREDİLER**

TL

AÇIKLAMALAR	2011 YILINDAN DEVREDEN			2012		TOPLAM	
	KKTC'deki		(Türkiye'deki)	TOPLAM	BÜTÇE ÖDENEĞİ		BEKLENEN GERİ DÖNÜŞ
	AÇIK AVANS	NAKİT	BÜTÇE EMANETİ				
Kamu Sektörü (Cari Bütçe Açığına Katkı)	0,00	0,00	0,00	0,00	300.000.000,00	0,00	300.000.000,00
Kamu Sektörü (Diğer)	2.301.016,00	4.255.441,41	34.000.000,00	40.556.457,41	50.000.000,00	0,00	90.556.457,41
Reform Destekleme Ödeneği	0,00	7.200.000,00	0,00	7.200.000,00	50.000.000,00	0,00	57.200.000,00
TOPLAM	2.301.016,00	11.455.441,41	34.000.000,00	47.756.457,41	400.000.000,00	0,00	447.756.457,41

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜTÇESİNDEN 2012 YILINDA
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NE
YAPILACAK KREDİ YARDIMLARI**

TL

BÜTÇE TERTİBİ KODU	BÜTÇE TERTİBİ ADI	TOPLAM ÖDENEK TUTARI
07-82-32-00-01-1-2-00-1-08-2	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi)	400.000.000,00
	Yurt Dışı Borç Verme (Kredi) (2011 yılı Devir)	34.000.000,00
	TOPLAM	434.000.000,00

NOT: 2011 yılından nakit olarak KKTC'nde devreden ve tahsis edildikleri taahhütler için kullanılacak olan tutarlar dahil edilmemiştir.

